

Kooskõlastustabel

	Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
	Kliimaministeerium	
1.	Eelnõus pealkirjas on „nõuded müra ohutusele“. Juhime tähelepanu, et "müra" tähendab tavakeeles ja sageli ka normatiivses keeles inimesele kuuldavat häirivat heli (st sagedusvahemikus u 20 Hz – 20 kHz). Kui aga määrus hõlmab ka infraheli (<20 Hz) ja ultraheli (>20 kHz), mis pole inimesele kuuldavad, siis jääb "müra" kitsaks terminiks ega hõlma määruse kogu ulatust. Seega tuleks „ultra- ja infraheli“ määruse pealkirjas välja tuua.	Arvestatud.
2.	§-s 1 lg 1 sätestatud määruse kohaldamisala on liiga lai ja defineerimata mõistete kasutamine (nt „ühiskasutusega hoone“) ei pruugi tagada õigusselgust. Üheks võimaluseks on lähtuda majandus- ja taristuministri 02.06.2015 määrusest nr 51 „Ehitise kasutamise otstarvete loetelust“. Loetelu on üles ehitatud hierarhiliselt ehk elamute alla kuuluvad väga erinevat tüüpi hooned. Näiteks kuuluvad elamute (kood 11000) alla ühe korteriga elamud (kood 11100), üksikelamud (kood 11101), ridaelamud või kaksikelamu sektsioon (kood 11102), suvila, aiamaja (kood 11103). Seletuskirjas kohaselt laieneb määrus elamutele ja ühiskasutusega hoonetele (täpsustatud lisas 1). Selgust ei too ka eelnõu lisa 1. Jaotise sõnastus ei vasta ehitise kasutamise otstarvete loetelule. Näiteks kuuluvad hoolekandeesutuste ja ühiselamute hoone alamkategooria elamute ülemkategooriasse. Kaaluda tuleks ruumide nimetamisel kasutada mõisteid, mida kasutakse näiteks määruse „Eluruumile esitatavad nõuded“ §-s 2 ja määruse „Ehitise tehniliste andmete loetelu“ §-s 3. Teistsuguseid andmeid eluruumide kohta ei esitata. Ühiskasutusega hooned võivad olla majutushooned, toitlustushooned, büroohooned, kaubandushooned, teenindushooned, transpordihooned ja terminalid, meelelahutus ja haridushooned, muuseumid ja raamatukogud ja kõik mitteelamud. Seletuskiri ütleb, et paljud nimetatud hooned on määruse kohaldamisalast välistatud aga	Arvestatud osaliselt. Eelnõu kohaldamisala ja seletuskiri täiendatud. Seni kehtinud korra järgi pole elamute alla kuuluvat täpsustatud.

	Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
	<p>samas normi sõnastusest see ei tulene. Juhul, kui määrus kohaldub vaid lisas 1 nimetatule, siis tuleks seda kohaldamisalas selgesõnaliselt viidata.</p> <p>Kliimaministeerium ei ole veendunud, et käesoleva määruse nõudeid on sobiv, vajalik ja kohane (nt proportsionaalsuse test) kohaldada kõikidele sh olemasolevatele elamutele, nt suvilas ning aiamajas ja võib-olla ka üksikelamus, eriti kui tegemist on hajaasustusega ja mitteelamutele. Lisaks oleks mõjuhinnaangus vaja välja tuua, kui palju on vastava pädevusega spetsialiste, kellel on vastavad kutsed ja kes on võimelised määruse nõudeid hindama.</p> <p>Selgelt defineerimata infra- ja ultraheli mõistete kasutamine määruses ei pruugi tagada õigusselgust. Näiteks võib tekitada vaidlusi, kuidas defineerida olmemüra, infraheli, madalsageduslikku müra jms, mis on käesoleva määruse ja normeerimise kontekstis olulise tähendusega.</p>	
3.	<p>§ 1 lg 2 kohta seletuskiri puudub. Jääb ebaselgeks, kuidas nõuet täita planeeringute koostamisel ning meelelahutusürituste korraldamisel. Säte ei tohiks takistada linnade tihendamist. Norm peaks ütlema konkreetset ära olukorrad, millal vastavat määrust kohaldatakse, näiteks ehitiste püstitamisel. Esitatud määruse kohaselt peaksid justkui kõik seletuskirjas täpsustatud ehitised tagama hoonetes sees vastavad müratasemed. Sättesse on toodud sisse tööstusettevõttele kohustused. Palume selgitada, kas määruse kohaselt on edaspidi keelatud rajada ettevõtete vanemate ja kehvemate heliisolatsioonidega hoonete lähedusse ka juhul, kui ettevõttele vastava hoone rajamiseks on kehtiv planeering ja ettevõtte kinnistu piires on tagatud välisõhu müranormidele vastavad tasemed.</p> <p>Selgusetuks jääb, kuidas tee ehitusprojekti koostamisel määrust rakendada. Teeprojektidele koostatavate mürauuringute puhul modelleeritakse liikluse müra levik välisõhus ja tulemuste alusel kavandatakse leevendusmeetmed keskkonnaministri 16.12.2016 määruse nr 71 kohaste normtasemetega ületuse korral. Kas eelnõus on mõeldud, et määruse nõuetega tuleb arvestada elamute ja ühiskasutusega hoonete ehitusprojektide koostamisel?</p>	<p>Arvestatud ja selgitatud. Müra ja sellega seotud planeeringuid käsitleb atmosfääriõhu kaitse seadus ja keskkonnaministri 16. detsembri 2016. a määruse nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“, seega võtame määrusest selle osa välja.</p> <p>Meelelahutuasutuste müra reguleerib määrus vastavalt samas või piirnevates hoonetes toimuvate ruumide suhtes mida kasutatakse või kavatakse kasutada meelelahutusürituste korraldamiseks. Meelelahutusürituse korraldaja ja/või ruumi omanik peab arvestama määruses kehtestatud meelelahutusüritustele seatud nõuetega ja teistele hoonetele kehtestatud müra nõuetega. Sama kehtib tööstusettevõtete ja nende tehnosüsteemide ja -seadmete puhul, kes tegutsevad hoonetes sees või piirnevates hoonetes (mille kaudu siseruumides leviv müra võib häirida ja ületada elanike ruumides piiratasemeid). Eelnõuga on mõeldud, et määruse</p>

	Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
		nõuetega tuleb arvestada just hoonete ehitusprojektide koostamisel (ehitamisel arvestada, millised normid siseruumides tagada).
4.	§ 2. Mõra normtasemete kehtestamisel ei lähtuta seletuskirja kohaselt mitte ajast, allikast ja iseloomust, vaid siiski uuringutest ehk võrreldakse kvalitatiivsete andmete alusel tuvastatud mõra normtasemeid sättes nimetatud kriteeriumitega ning siis määratakse lisas vastav tervist mittekahjustav normtase. Sätte võiks teistmoodi sõnastada, nt "võetakse arvesse ajavahemikku, mõraallikat ja mõra iseloomu".	Arvestatud. Eelnõu sõnastust täiendatud.
5.	<p>§ 3 lg 1 ja 2. Õiguselguse põhimõtte kohaselt tuleb õigusaktid sõnastada piisavalt selgelt ja arusaadavalt, et isikul oleks võimalik oma käitumist kujundada ja asjaolusid arvestades mõistlikul määral ette näha tagajärgi, mida tema tegevus võib kaasa tuua. Hea õigusloome ja normitehnika eeskirja (edaspidi HÕNTE) § 15 lg 2 kohaselt peab seaduseelnõu keel olema selge, ühetähenduslik ja täpne. Seega peaks definitsiooni sõnastus olema selge ja vältima umbmäärase sõnade kasutamist nt "võib põhjustada", "üldjuhul" jms. Meie hinnangul ei ole "võib põhjustada" piisav nõuete kehtestamiseks. Samas seletuskirja kohaselt on nõuete kehtestamisel tuginetud esmapilgul asjakohastele andmetele. Lõikes 2 on toodud juba helirõhutase esile. Palume käsitleda lõikeid samamoodi, näiteks tuues esimesesse lõikesse lisaks ka viite, et vastavad normid on kehtestatud lisades või vormistada lõige 2 samalaadselt lõikele 1 definitsioonina.</p> <p>Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (edaspidi KeÜS) § 3 lg 1 kohaselt on keskkonnahäiring (sh mõra) inimtegevusega kaasnev vahetu või kaudne ebasoodne mõju keskkonnale, sealhulgas keskkonna kaudu toimiv mõju inimese tervisele. Keskkonnahäiring on ka selline ebasoodne mõju keskkonnale, mis muuhulgas ei pruugi ületa arvulist normi. KeÜSi § 7 lg 3 selgitab, et keskkonna kvaliteedi piirväärtus on keskkonna keemilisele, füüsikalisele või bioloogilisele näitajale kehtestatud piirväärtus, mida ei tohi inimese tervise ja keskkonna kaitsmise huvides ületada. Soovitame eelnõu § 3 lg 1 piirtaseme defineerimisel seda arvesse võtta.</p>	<p>Arvestatud osaliselt. Definitsioone täiendatud. Madalsagedusliku mõra lisas 3 esitatud käsitlus on kooskõlas rahvusvahelise käsitlusega, mille kohaselt madalsageduslik mõra võib põhjustada häirivust.</p>

	Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
	Kui madalsageduslik müra ja infraheli on samas määruhes, siis tuleks mõisted defineerida ja ühtlustada need rahvusvahelise käsitlusega ehk madalsagedusliku müra vahemik defineerida kui 20-200 Hz ja infraheli kui <20 Hz. Ettepanek defineerida madalsageduslikku müra kui kuuldava heli kõige madalamat sagedusvahemikku 20–200 Hz.	
6.	<p>§ 4 lg 1 ja 2 on toodud välja keeld ületada vastavates lisades toodud väärtusi, aga lõige 3 sätestab hoopis tehnoseadmete ja -süsteemide definitsiooni, mis võivad asuda oluliselt laiemates ehitiste kategooriates, kui määruhes kohaldamisala. Siinkohal toome uuesti § 1 lg 2 kommentaari: „Palume selgitada, kas määruhes kohaselt on edaspidi keelatud rajada ettevõtteid vanemate ja kehvemate heliisolatsioonidega hoonete lähedusse ka juhul, kui ettevõttele vastava hoone rajamiseks on kehtiv planeering ja ettevõtte kinnistu piires on tagatud välisõhu müranormidele vastavad tasemed“. Või siiski on nende rajamine lubatud ja edaspidi on olemasoleva hoone omanik vastutav tema eluhoone nõuetele mittevastavuse osas. Määruhes esitatud definitsiooniga lahendatakse osaliselt välisõhus leviva müra küsimusi. Hetkel kehtestatakse palju nõudeid, mis tõstavad ehitusmaksumuse hinda (nt varjendid, ligipääsetavus), samas valitsuse eesmärk on eluasemete kättesaadavuse soodustamine. Seoses sellega tuleks sektoriga (sh ehitajad, kinnisvaraarendajad, ehitusmaterjalide tootjad) koostöös välja selgitada, kui palju tõstab ehitusmaksumust selliste nõuete kehtestamine. Seda ka juhul, kui on teada, et kehtiv määruhes leiab hetkel praktikas vähe kohaldamist, st kohaldamisala täpsustamisega kaasneb ka mingi mõju. Ka uutele hoonetele muutuvad nõuded rangemaks. Mõjuhinnangus tuua kui palju muutub ehitus võrreldes tänasega kallimaks. Ilmselt tuleks aluseks võtta linnaline keskkond, kus välisõhus leviva müra normtasemed on juba ületatud. Nii ligipääsetavuse kui ka varjendite kohta on rahaline mõju ehitusmaksumusele välja arvatud, jäädes mõne protsendi piiresse ehituse kogumaksumusest. Siiski ei tohiks kõikide nõuete kumulatiivne mõju olla ebamõistlik. Mõjuhinnangus toodud: „Vahelae heliisolatsiooninõuete</p>	<p>Selgitatud punktis 3. Elamute läheduses, ehk väliterritooriumil (mitte hoones või sellega piirnevate hoonete sees) asuvate ettevõtete suhtes tuleb rakendada keskkonnaministri määrust nr 71.</p> <p>Enam ei kasutata ka mõistet „oluline rekonstrueerimine“, vaid „piirde- ja tarindkonstruktsioonide muutmise“.</p> <p>Eluruumi kõrgus ja netopind</p> <p>Määruhes eesmärk ei ole sundida olemasolevaid hooneid massiliselt ümber ehitama viisil, mis vähendaks eluruumide kõrgust või suletud netopinda selliselt, et need ei vastaks enam ehitusseadustiku ja selle alusel kehtestatud määruste nõuetele.</p> <p>Seetõttu on määruhes ka sätestatud, et heliisolatsiooni nõuded rakenduvad vaid uute hoonete projekteerimisel ja ehitamisel ning olemasolevate ühiskasutusega hoonete rekonstrueerimise korral, kui muudetakse piirde- ja tarindkonstruktsioone.</p> <p>See tähendab, et kui sein või lagi jäetakse rekonstrueerimisel puutumata, siis heliisolatsiooni nõue sellele ei rakendu –</p>

	Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
	<p>rakendamisega tuleb 60-ruutmeetrise nõuetele mittevastava korteri puhul arvestada maksumusega suurusjärgus 6000–7000 € (+ km) (korteritevahelise vahelae parandamine 100–120 €/m²). Võrreldes kehtiva korraga ei ole tegemist oluliselt suurema kulutusega kui praegu rekonstrueerimisel ja heliisolatsiooni parandamisel tegema peaks“. Kui nõuetega vastavusse viimise kohustus käivitub olulise rekonstrueerimisega, mis ei ole konkreetse eluruumiga seotud, tuleb arvestada ka viimistluse ja sisseehitatud mööbli taastamise kohustusega. Tuleb tuua esile kumulatiivne mõju terve suurema korterelamu olulisel rekonstrueerimisel, arvestades, et oluline rekonstrueerimine on hoonete energiatõhususe saavutamiseks kasutatav mõiste, mille eesmärk ei ole korteri siseste ehitustööde teostamine.</p> <p>Hindamata on ka olukorrad, kas kõikide vanemate ehitiste lagede või põrandate ümberehitamisega võib muutuda eluruumi kõrgus selliseks, et enam ei vastata ruum eluruumidele esitatavatele nõuetele. Lisaks kui seinte isoleerimisega hoone seest väheneb korteri suletud netopind, siis väheneb ka korteri väärtus. Kui majal vahetatakse ainult aknad ja seinasid ei isoleerita, siis kuidas määratakse akende isolatsiooninõuetele vastavus kui muud konstruktsioonid sellele ei vasta ning müratase siseruumis ületab ikka piirnorme. Kui määruse tegelik mõte, mida sõnastusest ei tulene, on see, et mingi töö teostamisel tuleb tagada selle mürapidavus (nt uuendan korteris vaid põrandat, siis tagan põrandat mürapidavuse), siis kuidas hiljem põrandat nõuetele vastavust hinnata kui seinad ja aknad ei ole mürakindlad.</p>	<p>vältides olukorda, kus seinte või lagede paksendamine tooks kaasa liialt väikese netopinna või ruumi kõrguse vähenemise.</p> <p>Kui rekonstrueeritakse üksik element (nt seinad või põrand), siis hinnatakse selle konkreetse ehitise osa vastavust kehtivale standardile (EVS 842). Sellisel juhul võib küll juhtuda, et kogu ruumi summaarne helipidavus ei vasta piirväärtustele, kuid määruse mõte on, et tehtav töö ei tohi halvendada olukorda ja uued elemendid oleksid kooskõlas standardiga.</p> <p>Lisaks, heliisolatsiooni parandamine rekonstrueerimise korras tuleb teha üksnes juhul, kui toimub ühiskasutusega hoone piirde- ja tarindkonstruktsioonide muutmine, mitte lausaliselt määruse jõustumisel. Kui selline töö on planeeritud, siis on juba nagunii arvestatud ka siseviimistluse, mööbli paigutuse jm selliste töödega seotud kuludega, mis ei ole tingitud selle määruse nõuetest.</p>
7.	<p>§ 5. HÕNTE § 15 lg 2 kohaselt seaduseelnõu keel peab olema selge, ühetähenduslik ja täpne. Ühe ja sama mõtte edasiandmisel välditakse eri väljendite kasutamist. Sünonüümide kasutamine ei ole lubatud. Kas §-s 4 sätestatu on seotud §-ga 5 või on §-s 5 nimetatud inimegevusest põhjustatud olmemüra midagi muud (nt naaber pillab midagi maha)? Seda tuleks täpsustada. Meie hinnangul ei ole soovitud seada olmemüra nõuetele vastavuse tingimusi, vaid soovitakse seada tingimusi heliisolatsioonile, mille kasutamisel saab öelda, et olmemüra jääb</p>	<p>Arvestatud. Eelnõu ja seletuskirja sõnastust täiendatud. Hoonete „olulist rekonstrueerimist“ enam ei käsitleta. Samuti ei rakendu § 5 nõuded nn olemasolevate elamute piirde- ja tarindkonstruktsioonide muutmise juhtudel. Heliisolatsiooninõuded ongi kehtestatud kõikide müraallikate suhtes, mitte ainult olmemürale (mh täpsustatud määruses). Olmemüra all mõeldakse inimeste tegevusest põhjustatud müra, mis iseloomustab ruumide tavakasutust.</p>

	Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
	<p>piirväärtuste piiresse. Sätte eesmärk ja mõte jäävad segaseks, kuna varasemalt ei ole kohaldamisala seotud püstitamise või olulise rekonstrueerimisega. Hinnata tuleks ja selgitada ka olukordi ning tagajärgi, kui standardi nõuded täidetakse aga linnalises keskkonnas ületab müra ikka määrusega kehtestata vaid normtasemeid. Eelnõu seletuskirja kohaselt nn olmemüra vähendamiseks nõutakse üleminekuajaga akustika standardi heliisolatsiooni nõuete järgimist, mistõttu eeldatakse olmemüra kaebuste vähenemist tulevikus ja vaiksemat elukeskkonda. Seletuskirjas toodud A1-A3 tasemete osa ajab segadusse, sest eelnõu ise neid ei sätesta ega käsitle.</p> <p>Säte näeb ette olukorda, milles hoone oluline rekonstrueerimine tooks kaasa määruse nõuete täitmise. Seletuskiri ütleb: „<i>Oluline rekonstrueerimine määruse sõnastuses tähendab, et rekonstrueerimine peab olema mahukam, st selle käigus muudetakse ka ruumide vahelisi piirdekonstruktsioone, mis peavad tagama piisava helikindluse, mis piirab naaberruumidest või väljast tuleva müra levikut</i>“. Selgitame, et olulise rekonstrueerimise mõiste tuleneb Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist 2024/1275 hoonete energiatõhususe kohta. Eestis defineeritakse vastavalt direktiivile olulise rekonstrueerimise mõistet läbi ehitusmaksumuse. Olulisel rekonstrueerimisel palume pidada silmas seda, et tihti ei pruugita sellise ümberehitamise käigus hoonet seest renoveerida (va tehnosüsteemid). Direktiivi mõistetele ei saa anda siseriiklikus õiguses kolmandat tähendust. Energiatõhususe suurendamine on Euroopa Liidu eesmärk, mille saavutamist toetatakse rahaliselt väga suures mahus (korterelamute energiatõhusaks renoveerimise toetused sadades miljonites). Sellise nõude kehtestamine ja sidumine olulise rekonstrueerimisega pärsiks tugevalt riigi kohustusi Euroopa Liidu ees seoses hoonete energiatõhususega. Kliimaministeerium peab määruse nõuete kohaldamist olulise rekonstrueerimise puhul ebamõistlikuks ennekõike majanduslikel ja normitehnilistel (vt eespool) kaalutlustel. Korter määruse nõuetele vastavaks ehitamine eeldab selle kapitaalremonti (nt seinad, laed, põrandad). Hange.ee kohaselt on tüüpprojekti (nn Hruštšovka) järgi ehitatud 2-toalise korteri</p>	<p>Olmemüraallikaid väljaspool hoonet projekteerimismäärust ei käsitleta. Välismüra allikateks on liikluse müra ja tehniliste seadmete (sh tööstuse) müra, mida ohjatakse nõuetega välispiirete heliisolatsioonile.</p>

	Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
	<p>(ligikaudu 38 m²) kapitaalremondi maksumus suurusjärgus 30 000 eurot. 70 korteriga 5-kordses korterelamus tähendab see lisakulu umbes 2 miljonit eurot, mis võib olla kulukam kui hoone energiatõhusaks rekonstrueerimine. Ehk see nõue ei pruugi sellisel kujul olla proportsionaalne, eeldusel, et isolatsiooni vajavad korterite vahelised konstruktsioonid. Seda tuleks majanduslike mõjude hindamisel põhjalikult kaaluda.</p> <p>Jääb ebaselgeks, kas nõuded heliisolatsioonile kehtivad vaid olmemüra (sh vajaks mõiste defineerimist) korral ja sama hoone ruumide vahel või kehtivad nõuded ka hoone välispiiretele ja hoonevälistele müraallikatele (nt liikluse müra, tehnoseadmed, tööstus jms). Selguse mõttes tuleks olmemüra defineerida ja täpsemalt piiritleda. Näiteks, kas tegemist on eluruumide tavakasutusest tuleneva müraga, mis levib sama hoone ruumide vahel või loetakse olmemüra alla ka võimalikke müra tekitajaid väljaspool hoonet? Hetkel kehtivas sotsiaalministri määruses nr 42 on olmemüra defineeritud kui inimeste tegevusest põhjustatud müra hoonetes.</p>	
8.	<p>§ 6 lg 4. Normist peab selgelt tulenema, et standardi järgimine ei ole kohustuslik ning võib tugineda ka muudele hea tava allikatele, nt sektori poolt koostatud juhendmaterjalidele jms. Viimast võiks seletuskirjas kajastada. Ühtlasi hinnata, kas tegu on tehnilise normiga, mille osas tuleb liikmesriikidega konsulteerida. Kliimaministeeriumil puudub pädevus standardi sisu hinnata.</p>	<p>Selgitatud. Sõnastus on kooskõlas juhendiga „Standarditele viitamise juhend õigusaktide ettevalmistajatele“ (https://www.evs.ee/et/standardid-ja-oigusaktid)</p>
9.	<p>§ 7 lg 3 kohaselt tuleb piirtaseme ületamise korral rakendada meetmeid müra vähendamiseks. Määruse eelnõust ega seletuskirjast ei selgu, kelle kohustus on olemasolevate hoonete puhul standardis EVS 842 esitatud heliisolatsiooninõuete tagamise täitmiseks meetmete rakendamine, kas omaniku või müraallika valdaja. Näiteks, kui riigitee ääres asuva olemasoleva eluhoone välisõhu müratase on keskkonnaministri 16.12.2016 määruse nr 71 normtasemele vastav, aga siseruumides on eelnõus toodud piirtase ületatud.</p>	<p>Selgitatud. RTHS § 16 lõike 3 kohaselt (3) Füüsilise ohuteguri allika valdaja tagab allika vastavuse kehtestatud nõuetele.</p>
10.	<p>Lisad. Vaadata tuleks üle kasutusostarvete nimetused. Lisad räägivad rekonstrueerimisest, mitte olulisest rekonstrueerimisest, see põhjustab veel suuremat segadust määruse kohaldamisala osas. Samuti ei ole võimalik saada aru,</p>	<p>Arvestatud. Eelnõu ja lisa 1 sõnastusi täpsustatud.</p>

	Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
	<p>millised nõuded kohalduvad ehitisele, mis on projekteeritud aga samas pole veel ehitatud – pealkirjade kohaselt kohalduvad justkui mõlemad tulbad. Kuna projekteerimine on olemuslikult pikk protsess, siis jääb ebaselgeks, millisest hetkest alates saab öelda, et ehitist juba projekteeritakse ja saab lähtuda vanematest nõuetest. Näitena on ehitusvaldkond varasemalt kasutanud ülesehitust: enne või peale 01.01.2026 esitatud ehitusloa taotlust, sest see teeb nõuete kohaldumise kergesti tuvastatavaks ja samas annab võimaluse seada ka üleminekuag projektiteerijatele, kes peavad oma projekte muutma. Olulise rekonstrueerimisega seonduva kohta vaata kommentaar § 5 juurest</p>	
	Tallinna Tehnikaülikool	
11.	<p>Leiame et määruse eelnõu põhimõtte kehtestada rangemad heliisolatsiooni ja müra nõuded hoonetele, mis ehitatakse või oluliselt rekonstrueeritakse peale määruse jõustumist on samm õiges suunas. Tehnikaülikool ei saa siiski eelnõud praegusel kujul kooskõlastada, sest elamute osas see ei arvesta ehituses toimunud arengutega ning ei suuda kehtestada tehnosüsteemide (KVJ) projekteerimise jaoks kasutuskõlblikke nõudeid. Valdav enamus korterelamuid ja väikeelamuid ehitatakse korteripõhiste ventilatsiooniagregaatidega ning pliidikubudega, millega tuleks arvestada nõuete kehtestamisel. Samuti seoses 01.06.2025 kehtima hakanud energiatõhususe määruste koosseisus olevate suvise ruumitemperatuuri nõuetega (piirtemperatuur 26 kraadi koos 150 kraadtunni ületamisega) eeldatavasti enamik uusi elamuid varustatakse jahutusega. Arvestades jahutuse lühikest tööaega on eelnõus välja pakutud müratasemed liiga ranged. Nii ongi tekkinud olukord, kus eelnõus välja pakutud tehnosüsteemide müratasemed on teatud olukordades põhjendamatult ranged ja sama ajal nt magamistubade jaoks jällegi liiga leebed. Punktis 2.2 kehtestatud erand (5 dB võrra kõrgem müratase) ei ole piisav pliidikubu kasutamiseks ning samuti ventilatsiooniagregaadi korpuse läbi tuleva müra osas.</p> <p>Teine oluline puudus on rekonstrueerimise eripäradega mitte arvestamine. Olulise rekonstrueerimise puhul näiteks korterite vahelisi seinasid või vahelagesid tavaliselt ei muudeta, mille tõttu uue hoone nõudeid tuleks rakendada mitte lausaliselt vaid</p>	<p>Arvestatud osaliselt ja selgitatud.</p> <p>Määrus kehtestab normid elu- ja magamisruumidele, mitteeluruume määrus uues versioonis ei reguleeri. Samuti ei reguleeri määrus muid ehitus-tehnilisi spetsiifilisi nõudeid, mis on reguleeritud ehitusvaldkonna standarditega. Hetkel on suund õigusaktide koostamisel nõuete vähendamine ja dereguleerimine, eriti arvestades et valdkonda reguleerivad ja täpsustavad erinevad standardid. Määruse seletuskirja selles osas täiendatud.</p> <p>-Lisa 1 tehnoseadmete nõuded elu- ja magamistoale on kooskõlas standardi EVS 842 uustöötusega (hetkel kavandi faasis, komitees heakskiitmisel). 28 dB ekvivalentne müra elu- ja magamistoas on kompromissnõue, sest erineva elustiili, liikmete arvu ja ka majandusliku seisuga tõttu kasutavad inimesed ka elutuba magamiseks. 25 dB on võimalik saavutada, kuid akustika ekspertide hinnangul tekitab see</p>

	Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
	<p>sobituvates osades, st nendele hoone osadele ja tehnosüsteemidele, mida renoveerimise käigus muudetakse.</p> <p>Väga küsitava väärtusega on eelnõu § 5. Nõuded heliisolatsioonile. Selles ei ole esitatud isegi olemuslikku nõuet, et hoonetes peab olema heliisolatsioon, mis tagab akustilise mugavuse hoonete tavapärasel kasutamisel. Lakooniliselt on delegeeritud ilma eesmärgi püstituseta nõuete kehtestamine standardile EVS 842, mis annab teoreetilise võimaluse tööstuse esindajatest koosneval töögrupil oma ärihuvide järgi kehtestada riiklikke nõudeid. See on mõnevõrra pretsedenditu mandaadi delegeerimine, mida ei saa pidada kvaliteetseks õigusloomeks. Ministeerium peaks siiski seadma üldised põhimõtted ning olulised nõuded nagu näiteks akustilise kvaliteediklassi valik, mille rakendamist saaksid standardid seejärel täpsustada.</p> <p>Eelnõu § 5. viidataksegi EVS 842 esitatud hoone akustilise klassi määramisele, kuid kehtiv EVS 842:2003 seda ei käsitle. Selles osas tuleks määrust täpsustada.</p> <p>Määruse tasemel oleks mõistlik kehtestada heliisolatsiooni põhinõuded neljale hoonekategoriale nii nagu on tehtud eelnõu tabelites 1 ja 2.</p> <p>Eelnõus kavandatud tehnosüsteemide nõuete rakendamine oluliselt rekonstrueeritud hoonetele on loogiline, kuid korterelamute osas tekiks vastuolu kehtiva korterelamute rekonstrueerimise määrusega, mis sätestab elu- ja magamistubadele 25 dB. Seda vastuolu oleks võimalik leevendada sätestades magamistubadele madalam väärtus ning põhjendades eelnõu seletuskirjas, et elutubade osas erisus tuleneb sellest, et renoveerimisel kasutatakse peamiselt tsentraalseid soojustagastusega ventilatsioonisüsteeme, mille puhul elu- ja magamistubadesse tekib võrdne müratase, st väärtus on kehtestatud mitte otseselt müra häiringust vaid projekteerimisest lähtuvalt. Juhime ka tähelepanu, et KredEx-i toetusega renoveerimisel on vastavalt mõõtmisprotokollidele 25 dB saavutatud ilma probleemideta, mille tõttu leebema nõude kehtestamist on raske põhjendada. Seega pakume välja, et määruse nõudeid täiendatakse elamute tehnosüsteemide müra osas järgmiselt:</p>	<p>suurema lisainvesteeringute vajaduse ning see on ka standardi EVS 842 uustöötamise kohaselt (hetkel kavandi staadiumis) A1 klassi norm, ehk kõrgendatud nõue, mida on tugevalt soovituslik järgida. Määrus kehtestab miimumnormi, mis on proportsionaalne, alati on võimalik sellest parema poole püüelda ja projekteerimisel kõrgem norm aluseks võtta (kasutades nt standardit EVS 842 jt valdkonna standardeid).</p> <p>Täiendavalt, uues määruse lisas 1 versioonis on tabeli 2 all sätestatud erand jahutusele ja lisaks täiendavad erandid punktides 2.2-2.4, mis hõlbustavad jahutuse kasutamisel normi saavutamist veelgi.</p> <p>-oluline rekonstrueerimine tekitaks Kliimaministeeriumi elukeskkonna- ja ehitusvaldkonna hinnangul ebaproportsionaalse olukorra heliisolatsiooni rakendamisel. Eelnõu sõnastust muudetud (ümberehitamisel tuleb heliisolatsiooni rakendada ühiskasutusega hoonete piirde- ja tarindkonstruktsioonide muutmisel). Kui rekonstrueeritakse üksik element (nt seinad või põrand), siis hinnatakse selle konkreetse ehitise osa vastavust kehtivale standardile (EVS 842). Sellisel juhul võib küll juhtuda, et kogu ruumi summaarne helipidavus ei vasta piirväärtustele, kuid määruse mõte on, et tehtav töö ei tohi halvendada olukorda ja uued elemendid oleksid kooskõlas standardiga.</p> <p>-Punkti 2.2 erand määrusest eemaldatud (ei reguleeri mitteeluruumi, reguleerime neid ruume kus inimene viibib puhkamise või magamise eesmärgil). Nõuded esitatakse</p>

	Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
		<p>nendele seadmetele elamus, mida lõppkasutaja ei saa ise juhtida. Siia ei kuulu köögikubu, köögi või vannitoa segistid jm kasutaja poolt reguleeritavad seadmed samas eluruumis (vastav erisus ka määruse lisas 1 toodud).</p> <p>-Heliisolatsioon on ehitusseadustiku ja hea ehitustava järgimise teema, kuid see on seotud müra määrusega. Nõuetekohased müra nõuded ruumide vahel ja väliskeskkonna ja ruumide vahel tagatakse piirdekonstruktsioonide nõuetekohase heliisolatsiooniga.</p> <p>Kuna olememüra normida ei ole võimalik, siis loetakse olmemüra tingimusi vastuvõetavaks, kui ruumidevahelised heliisolatsiooninõuded on täidetud. Kui heliisolatsiooninormid kehtestada müra määruks, suurendab sellekohane info hulk määruse mahtu tunduvalt, mis on vastuolus õigusaktide koostamise põhimõtetega. Õigusaktide koostamise suund praegu on dereguleerimine, ehk võimalikult vähe tehnilisi nõudeid määruks, mis on kehtestatud juba valdkonna standardite jm samaväärsete juhisdokumentidega, millele saab õigusaktis viidata.</p> <p>Samuti on keeruline määruks kehtestada heliisolatsiooni norme välispiiretele, kus see määratakse projektipõhiselt iga kord arvutuste teel.</p> <p>Ülekohtune on eeldada, et standardi töögrupi akustikud esindavad tööstuse ärihuve. Standardi töögrupi liikmed ei esinda ehitajate või arendajate huve.</p>

	Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
12.	<ul style="list-style-type: none"> • Magamistubadele kehtestada mõne detsibelli võrra madalam müratase kui praegune 28 dB, sest müra magamise ajal on kõige häirivam ja võib viia ventilatsiooni väljalülitamiseni, mis tekitaks ebatervisliku olukorra. On oluline põhimõte, et tehnosüsteemide müra nõuded oleksid elutubades ja magamistubades eraldi sätestatud analoogselt Tabel 1 Liiklusmüra piirtasemetele. Juhul kui projekteerijal tekib kahtlus, et elutuba kasutatakse ka magamise eesmärgil, on alati võimalik rakendada elutoale rangemat magamistoa nõuet. • Mitteiluruumile (nt pesuruumile, majandusruumile) kuhu on paigaldatud ventilatsiooniagregaat, kehtestada erand: Nõue ei kehti ventilatsiooniseadme korpuse läbi tungivale mürale, mille maksimaalne tase võib olla 45 dB(A). • Elutoale ja köögile kehtestada pliidikubu erand: Nõue ei kehti pliidikubu töötamisel, avatud köögiga ühendatud elutoas. • Hoone tehnosüsteemide osas tuleks täpsustada, et nõuded kehtivad nominaalsel (arvutuslikul) õhuvooluhulgal, sest ventilatsiooniagregaatide õhuvooluhulk on laias vahemikus reguleeritav ning suurem müra suurema, nt jahutuseks kasutatava õhuvooluhulga puhul on aktsepteeritav. • Erand tuleks kehtestada ka jahutussüsteemi töötamise ajale, st jahutusolukorras võiks olla lubatud nt 35 dB eluruumides lähtudes sellest, et magamise ajaks jahutus lülitatakse välja. • Eeltoodust tulenevalt oleks vajalik eristada ruumide sisekliimat tagavate ühtlaselt töötavate tehnosüsteemide müra nõuded lühiaegsetelt toimivatest üksikutest müraallikatest (nt WC-poti, segistite, jne kasutus). Seletuskirjas tuleks täpsustada, et milliseid tehnosüsteeme peetakse statsionaarseks püsiva müraga müraallikateks ja millised on muutuva tasemega müraallikad (sh eelnõu § 2. Lõige 3). • Punktis 2.1. on viidatud, et ülejäänud hoonetes on müra normtasemete indikaatoriks $L_{pA,max}$, aga vastavalt Tabelile 2 on peamine indikaator $L_{pA,eq,T}$. <p>Punkt</p>	<p>Arvestatud osaliselt. Selgitatud eelmises punktis, erisused ja täpsustusi hinnatakse standardite kohaselt ning lisaks on määruse lisas 1 tabeli 2 all nüüd tehtud ka jahutusele erand ning täiendavalt lisatud punktid 2.2-2.4, mis hõlbustavad normi saavutamist. 35 dB on nii Sotsiaalministeeriumi, Terviseameti ja ka mitme akustikabüroo hinnangul liiga kõrge müratase, mida lubada ja sellega me läheksime eelmise määrusega (aastast 2002) võrreldes leebemaks, mis pole põhjendatud. Seni (alates 2002 kuni tänapäev) on mh jahutussüsteemide vastavus normile 30 dB (ekvivalentne) saavutatud. Split ja multisplit süsteemide (puhukonvektorid) osas tehti täiendav erand (kuni 35 dB elu- ja magamistoas päevasel ajal), et leevendada kättesaadavate isejuhitavate ruumipõhiste süsteemide ja kliimamuutustega seotud ning süvenevat jahutusvajaduse olukorda ka mujal kui suurarendustes (nt ridaelamud).</p> <p>Müra indikaatorite osa lisas 1 tabeli 2 juures täpsustatud.</p>

	Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
	2.1 sõnastust tuleb selles osas täpsustada.	
13.	<p>Seletuskirja tuleks lisada tehnosüsteemide müra osas viited ja võrdlus standarditega, millest eriosade projekteerijad praktikas juhinduvad, st EVS 906:2018 ja EVS-EN 16798-1:2019/NA:2019 standarditele.</p> <p>1 https://www.riigiteataja.ee/akt/113022025006</p> <p>3</p> <p>Kokkuvõtvalt leiame, et eelnõus esitatud kujul olevad tehnosüsteemide müra nõuded ei ole eluhoonete projekteerimisel üheselt mõistetavad ning nende tõlgendamine ja erandite puudumine võib tekitada asjatuid vaidlusi. Juhul kui eelnõu sellisel kujul jõustuks oleksid tulevased kohtulahendid nendel põhjustel sisuliselt ettearvamatud. Sarnaseid probleeme võib tekkida ka olulisel rekonstrueerimisel. Seega palume viia nõuded välja pakutud täienduste abil kooskõlla kaasaegsete ehituslahendustega projekteerimise vajadusi ning ka renoveerimise eripärasid arvestades. Alternatiivina on võimalik kaaluda varianti, kus tehnosüsteemide müra nõuded jäetakse määrusest välja ning viidatakse asjakohastele standarditele samal viisil nagu on tehtud heliisolatsiooni osas. See variant siiski riiks määrus-standard-juhend teabesisu ja otsustusõiguse hierarhiat ning delegeeriks nõuete kehtestamise dokumentidele, mis ei ole selleks ette nähtud.</p>	Arvestatud osaliselt. Seletuskirja standardi viidetega täiendatud.
	Eesti Kütte- ja Ventilatsiooniinseneride Ühendus	
14.	<p>Soovime tänada ministriüriümi võimaluse eest osaleda arvamuse avaldamisel seoses eelnõuga, mille eesmärk on kaasajastada müra normtasemeid elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ning täpsustada mürataseme mõõtmise meetodeid. Edastame EKVÜ eestseisuselt ja liikmetelt koondatud tagasiside:</p> <p>1. 1. Arvestades projekteerimise ajamahukust, ei saa nõustuda mõju hinnanguga majandusele nõustuda väitega „Seega on ebasoovitavaks mõjuks üleminekuperioodil ajutine töömahu kasv, kuid arvestades tänapäevast ehitustava ja projekteerimispraktikat, saavutatakse nõutavad normid sageli juba praegu, mistõttu töömahu kasv on pigem ebatõenäoline ja vähese ulatusega.“ Määruse koostajatele võib tunduda projekteerimistöö kahe nupuvajutusega tegevusena, kuid kahjuks praktika on teine, kus lisaks projekteerimisele peab arvestama</p>	Arvestatud osaliselt ja selgitatud. Määruse Seletuskirjas mõju osa parandatud. Seletuskirjas oleva lause eesmärk ei olnud kuidagi pisendada praegu tehtava projekteerimistöö ja menetlusaegu puudutavat, vaid selgitab, et muudatustega tekib ajutine töömahu kasv. EKVÜ märkusest jääb ebaselgeks kas töömahu kasv jääb uute normide tõttu jäädavaks või mitte. Ministriüriümi hinnang põhines sellele, et siseruumide müra määrus kehtib aastast 2002 ning vahepealsel ajal on vastu võetud erinevaid ja uuemaid siseruumide müra, ventilatsiooni ja energiatõhusust käsitlevaid standardeid ja määrusi, mida

	Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
	menetlusaegadega. Juba menetluses olevad projektid ei ole tagasivõetavad. Minimaalselt §4 vajab üleminekuaega sarnaselt §5-le.	eeldame, et sektor üldtavana järgib ja selle tõttu järelsus, et ka määrusega uuendatud normid pole üleliia koormavad. Üleminekuajad on antud lisas 1 (01.01.2027).
15.	<p>Juhime tähelepanu, et määruse seletuskirjas läbivalt viidatud EVS 842 uustöötlus ei ole avalikult kättesaadav, mistõttu antud standardi viiteid ei ole võimalik kommenteerida. Märkime, et sisekliimasüsteemide projekteerimisel lähtutakse lisaks EVS 842-le lisaks standarditest EVS 906, EVS- EN 16798-1, mis ei ole määruse seletuskirjas esindatud.</p> <p>EVS-EN 16798-1:2019+NA:2019 järgi on esitatud arvutusliku jätkuva helitaseme ekvivalendi LAeq, nT (dB(A)) kohta pidevatele allikatele. Antud standardis on välja toodud, et soovituslikke väärtuseid võib lühikese aja jooksul ületada kui kasutajad saavad juhtida seadme töötamist (5-10 dB(A)). Palume kaaluda standardis EVS-EN 16798-1:2019+NA2019 toodud põhimõtete sisse viimist määruse seletuskirja tasemel, eesmärgiga jätta taskukohasemate jahutus- või muude süsteemide kasutamisele võimalust. Selleks, et saavutada nõutud müratasemeid peab jahutus- ja ventilatsioonisüsteeme sageli üledimensioneerima, sest ainult mürasummutite lisamisest ei piisa, mis annab oma mõju ehitusmaksumusele, energia- ja muu ressursikulule. Kliimamuutused suurendavad vajadust jahutussüsteemide järele, mistõttu tasub lisaks kallitele lahendustele pakkuda ka lihtsamaid viise, kuidas inimesed saaksid lühiajaliste kuumaperioodidega toime tulla. Kliimamuutustega kohanemine vajab laiemat arutelu kogu ühiskonnas.</p>	<p>Arvestatud osaliselt ja selgitatud. Seletuskirjas viidatud ka nimetatud ventilatsiooni ja energiatõhususe standarditele ja nende arvestamise olulisusele. Oluline on EVS 842 standardi põhimõtted kooskõlastada müra määruks, standardis EVS 842 uustöötlustes ja teistes vastavasisulistes sisekliima projekteerimise standardites. Teeme EVS 842 töögrupiga koostööd, kuna EVS 842 on põhiline siseruumide müra käsitlev standard. Määruse lisas 1 on esitatud üks norm elu- ja magamistubadele, sest erineva elustiili, liikmete arvu ja ka majandusliku seisuga tõttu magavad inimesed ka elutubades. Määruse uues versioonis (lisa 1 tabel 2 ja selle all olevad erandid punktides 2.2-2.4) tehtud mitmed erandid jahutusele. Ventilatsioonisüsteemide müra on akustikute hinnangul võimalik tagada määrukses esitatud piirtasemete juures mõistlike kuludega.</p> <p>Määrus kehtestab normid elu- ja magamisruumidele, mitteeluruume määrus ei reguleeri. Samuti ei reguleeri määrus muid ehitus-tehnilisi spetsiifilisi nõudeid, mis on reguleeritud ehitusvaldkonna jt asjakohaste standarditega. Nõuded esitatakse ainult nendele seadmetele elamus sees, mida lõppkasutaja ei saa ise juhtida (v.a isejuhitavad vent- ja</p>

	Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
		jahutusseadmed, mis võivad töötada tsükliliselt aga tekitavad ka pidevat müra). Siia ei kuulu köögikubu, köögi või vannitoa segistid jm kasutaja poolt reguleeritavad seadmed tema elamus. Määruse lisa 1 ja seletuskirja selles osas täiendatud.
16.	Juhime tähelepanu vastuolule seletuskirjas toodud põhimõtetele. Lk 3: „Lisaks on piirtasemeid sihipäraselt kohaldatud ainult ruumidele, kus müra võib mõjutada inimese und, keskendumist või taastumist- seega ei kohaldata neid büroo- või ärihoonetele, mille mürahäiring on teisene.“ Lk 4 „Olmemüra kaebused on püsiv teema nii uutes kui olemasolevates hoonetes (arvestades ka asjaolu, et aina enam töötavad inimesed kodukontoris).“ Ka büroodes põhjustab müra väsimust, keskendumishäireid ja stressi. Määruse seletuskirja järgi on kodukontoris töötavad inimesed kaitstumatud. Mille alusel on selline ebavõrdsuse tekitamine põhjendatud? On arusaadav, et määruse reguleerimisalast soovitakse osa hoone tüüpe välja tuua, meie hinnangul võiks seletuskirja tasemel rõhutada müra olulisust kõigis hoone tüüpides ning soovitud lähtuda asjakohasest standardist, mitte jätta muljet, et ainult haavatav ühiskonna grupp väärleb müra mõttes tähelepanu.	Arvestatud. Seletuskirja täiendatud.
17.	EKVÜ liikmetelt on tulnud varasemalt tagasisidet, et L AFmax,T (dB) väärtuse rakendamine sisekliimasüsteemidel tekitab arusaamatusi.	Arvestatud. Mõistame muret, et LAFmax,T väärtuse kasutamine sisekliimasüsteemide puhul on tekitanud arusaamatusi. Tegemist on mõõtesuurusega, mis sobib eelkõige impulssmüra hindamiseks, kuid ventilatsiooni- ja jahutusseadmed tekitavad enamasti pidevmüra, mille hindamiseks rahvusvahelises praktikas kasutatakse pigem ekvivalentset taset ($L_{\{Aeq,T\}}$) Seetõttu täpsustame määruse lisa 1 selliselt, et maksimaalse mürataseme hindamisel ja mõõtmisel tuleb valida ajakarakteristik sõltuvalt müraallika iseloomust: „F“- ajakarakteristik – rakendatakse impulss- või

	Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
		muutuva helitasemega müraallika puhul; „S“-ajakarakteristik – rakendatakse püsiva helitaseme puhul.
	Eesti Kinnisvarafirmade Liit (EKFL) Eesti Ehitusettevõtjate Liit (EEEL)	
18.	<p>Eesti Kinnisvarafirmade Liit (EKFL) ja Eesti Ehitusettevõtjate Liit (EEEL) esitab järgnevalt oma arvamuse ja ettepanekud sotsiaalministri määruse „Nõuded müra ohutusele elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ning helirõhutaseme mõõtmise meetodid“ eelnõule (edaspidi Eelnõu).</p> <p>EKFL ja EEEL leiavad kokkuvõttes järgnevat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Tehnosüsteemide müra puhul on vajalik eristada ja eraldi käsitleda elutubade ja magamistubade müranõudeid. 2) Eelnõu ei arvesta majapidamisruumidesse ja tualettidesse paigaldatavate korteripõhiste ventilatsiooniseadmete müraga, mistõttu nõue on liiga range ruumile, kus inimesed pikaajakselt ei viibi. Majapidamisruumidesse on põhjendatud ette näha kõrgem lubatud müra normtaseme. 3) Eelnõud on vajalik täiendada kehtiva määruse regulatsiooniga ja ette näha, et helirõhu normtasemete arvsuurused on kehtestatud kinniste akende ja ustega möbleeritud ruumidele. 4) Eelnõus ette nähtud rangemaid müra normtasemeid ei saa kohalduda juba kehtiva ehitusloa alusel ehitatavale või oluliselt rekonstrueeritavale hoonetele või olukorras, kus ehitusteatis või ehitusloa taotlus on esitatud enne Eelnõu jõustumist. 5) Eelnõusse on vajalik lisada rakendussäte, mis reguleerib olemasolevatele hoonetele kohalduvaid nõudeid. Eelnõu kehtestab müra normtasemed olemasolevatele hoonetele ja omab seega tagasiulatuvat jõudu kõikidele hoonetele sõltumata sellest, millised nõuded kehtisid hoone ehitamisel (eelkõige enne 2002.a ehitatud hooned, muinsuskaitse all ja miljööväärtslikul alal asuvad ning nõukogudeaegsed hooned). Eelnõu regulatsioon riivab EKFL ja EEEL hinnangul vanemate hoonete omanike õiguspärasest ootust ja õiguskindlust (PS § 10) ning ebaproportsionaalselt omandipõhiõigust (PS § 32), regulatsioon võib olla vastusolus põhiseadusega. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Selgitatud. lisa 1 käsitlus lähtub EVS 842 uustöötluse (hetkel vastuvõtmisel, kavandi faasis) väärtustest, kus on elu- ja magamistuba koos. 2) Eelnõu lisa 1 täiendatud, mh eranditega punktides 2.2-2.4, mitteilurume määrus ei käsitle 3) Arvestatud 4) Arvestatud, eelnõu sõnastust täiendatud 5) Arvestatud, erisused toodud eelnõu § 1 kohaldamisalas ja lisa 1 tabelis ning selgitused seletuskirjas. 6) Selgitatud. Eelnõu ja seletuskirja koostamisel on arvestatud EVS 842 uustöötluse töögrupi (akustikabürood) ekspertarvamusi piirtasemete vastavuse saavutamise ja kuludega seotult.

	Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
	6) Eelnõus ei ole analüüsitud ega hinnatud, et rangemad müra normtasemed tõstavad kinnisvara hinda ning omavad seeläbi mõju kinnisvara kättesaadavusele ja valglinnastumise piiramise eesmärkidele.	
19.	<p>§ 1. MÄÄRUSE REGULEERIMIS- JA KOHALDAMISALA</p> <p>Kokkuvõte: Esiteks, määruse reguleerimise on õiguspärane välja tuua määruses endas, mitte selle lisades. Teiseks, Eelnõu reguleerimisalas või rakendussättes on vajalik täpsemalt reguleerida, milles ulatuses kohaldub eelnõu juba olemasolevatele ehitistele ja kehtiva ehitusõigusega kinnistustele ning viia regulatsioon kooskõlla HMS, EhS, EhSRS ja õiguskindluse põhimõttega, arvestades et tagasiulatuva jõu andmine määrusele ei ole lubatud.</p> <p>Ettepanekud:</p> <p>1) Jätta ära Eelnõu lisa 1 ette nähtud olemasolevate hoonete müra normtasemete regulatsioon, arvestades, et olemasolevatele hoonetele jäävad kehtima nende ehitamise ajal kehtinud nõuded, sh Määruse 42 nõuded;</p> <p>2) täpsustada Eelnõu lisa 1 tabelis 1 ja 2 toodud viimase veeru pealkirja, arvestades et see ei saa reguleerida juba kehtiva ehitusloa alusel ehitatavat või oluliselt rekonstrueeritava hoone nõudeid.</p> <p>3) Lisada Määruse § 8 lg 3 rakendussäte järgnevas sõnastuses:</p> <p>„Enne käesoleva määruse jõustumist õiguslikul alusel ehitatud ehitisele, mida kasutatakse ehitisele ettenähtud kasutusotstarbe kohaselt, ja ehitavale ehitisele, mille kohta on enne käesoleva määruse jõustumist väljastatud kehtiv ehitusluba või kohaliku omavalitsuse kirjalik nõusolek või esitatud ehitusteatis või ehitusloa või kirjaliku nõusoleku taotlus, kohaldatakse ehitusloa või kirjaliku nõusoleku taotlemise või ehitusteatise esitamise ajal kehtinud nõudeid.“</p> <p>Põhjendused: Esiteks, Eelnõu lisa 1 ja seletuskirjas on välja toodud, et nõuded kohalduvad ka hoonetele, mis on projekteeritud, ehitatud või rekonstrueeritud enne määruse jõustumist. Eelnõu seletuskirjas (lk 7) põhjendatakse olemasolevate hoonete leebemate nõuete põhjendatust, kuid Eelnõus ja selle seletuskirjas puudub mistahes analüüs, mis käsitleks rangemate nõuete kohaldamist juba olemasolevatele hoonetele (sotsiaalhooned ja eluhooned, mis on ehitatud enne 2002. a), mille nõudeid Eelnõuga karmistatakse võrreldes ehitamise ajaga.</p>	<p>1) Lisas 1 on erinevad määrad toodud seoses üleminekuga, et tagada nõuded määruse kehtima hakkamisest kuni 2027. alguseni, mil rangemad nõuded alles rakenduvad. Lisaks avatud küsimust seletuskirjas.</p> <p>2) Lisa 1 sõnastusi täpsustatud</p> <p>3) Lisa 1 tabelite sõnastused käsitlevad, millistele hoonetele normid kehtivad.</p>

	Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
	<p>Sotsiaalministri 04.03.2002 määruse nr 42 „Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid“ (edaspidi Määrus nr 42) § 1 lg 4 kohaselt tuleb nõudeid täita linnade ja asulate planeerimisel ning ehitusprojektide koostamisel, samuti müratekitavate ettevõtete paigutamisel elamutesse ja muudesse hoonetesse. Kehtival määruel puudus seega tagasiulatuv mõju. Varasemal perioodil (enne 2002. a) müra normtasemate regulatsioon suuresti puudus või lähtuti hoonete projekteerimise ajal kehtinud normidest (nt Nõukogude Liidu perioodil SNiP normidest, peale taasiseseisvumist EPN normidest) ja vanemad hooned ei pruugi vastata Eelnõus toodud olemasolevate hoonete müra normtaseme nõuetele. Eelnõu ei erista enne ja pärast Määruse 42 jõustumist ehitatud hooned ja jätab tähelepanuta, et ehitusloa/kasutusloa kui haldusakti õiguspärasust hinnatakse selle andmise aja seisuga (HMS § 54) ning et tagasiulatuva mõju andmine nõuetele on äärmiselt erandlik, eeldades põhjalikku mõjuanalüüsi ja põhiseaduslikkuse kontrolli, eelkõige õiguskindluse põhimõtte järgimist. Õiguskindluse põhimõtte sisaldab endas nii õiguspärase ootuse, vacatio legis'e kui tagasiulatuva mõju kohaldamise keelu põhimõtet. Ebasoodsa tagasiulatuva jõu keelu põhimõtte keelab kohaldada norme faktiliste asjaolude suhtes, mis on juba toimunud. Üldjuhul on lubamatu suurendada isiku kohustusi ehtsa tagasiulatuva jõuga õigusaktiga, mis tähendab, et õiguslikke tagajärgi ei tohi kehtestada juba minevikus tehtud tegudele (RKPKo nr 3-4-1-27-13, p 61). Riigikohus on selgitanud, et normile tagasiulatuva jõu andmine ei ole iseenesest põhiseadusega vastuolus ning tagasiulatuva jõu võib anda ka koormavale seadusesättele, kuid selleks peab esinema põhjendatud vajadus, sellega ei tohi kahjustada ebaproportsionaalselt isiku õiguspärasest ootust ja see regulatsioon ei tohi olla isikule üllatuslik (RKHKo nr 3-3-1-11-03, punktid 33 ja 34). Eeltoodud nõuded ei ole praegusel juhul täidetud.</p> <p>Eelnõu regulatsioon riivab EKFL ja EEEL hinnangul vanemate hoonete omanike õiguspärasest ootust ning õiguskindlust (PS § 10). Eelnõu regulatsioon ja selle täitmiseks ettenähtud tähtaeg riivab omakorda ebaproportsionaalselt omandipõhiõigust (PS § 32) ja õigust ettevõtlusvabadusele (PS § 31).</p> <p>Eeltoodust tulenevalt ei ole põhjendatud kohaldada uusi nõudeid juba vanematele ehitistele. Analoogselt kohalduvad ka energiatõhususe miinimumnõudeid vaid</p>	

	Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
	<p>uutele hoonetele (EhS § 65) ja EhS § 11 lg 4 alusel kehtestatud määrustes on reeglina selgelt välja toodud, et nõuded ei kohaldu olemasolevatele hoonetele või nõuded kohalduvad olemasolevatele hoonetele vaid piiratud ulatuses (vt nt määrused „Ehitisele esitatavad tuleohutusnõuded“ § 55 lg 1-4 ja „Eluruumile esitatavad nõuded“ § 6). Olemasolevatele hoonetele jäävad kehtima nende ehitamise ajal kehtinud nõuded, sh Määruse 42 nõuded.</p> <p>Teiseks, Eelnõus puudub regulatsioon olukordadele, kus ehitisluba on juba väljastatud või kus ehitusloa taotlus esitatakse enne Määruse jõustumise kuupäeva aga ehitusloa väljastamine toimub hilisemalt. Kehtiva ehitusloa alusel ehitamise korral ei saa isikule kohalduda Lisas 1 toodud uute hoonete regulatsioon. Lisaks, kui isik esitab haldusorganile ehitusloa taotluse, on tal põhjendatud ootus, et taotluse esitamise ajal kehtinud õigus ei muutu taotluse menetlemise ajal. Veel enam ootab isik, et ehitise, mis on ehitatud vastavalt loa saanud ehitusprojektile, vastab nõuetele ning riik ei esita talle enam täiendavaid nõudmisi. Kui isik on koostanud mahuka ehitusprojekti, talle on antud ehitisluba ning ta on asunud hoonet ehitama, on tal põhjendatud ootus, et kui ta on ehitusprojekti järgi ehitanud, saab ta ehitisele kasutusloa. Riik ei saa enne kasutusloa andmist nõuda, et ehitise ehitataks ümber vastavalt uutele nõuetele.</p> <p>Kolmandaks, EKFL hinnangul ei ole osades hoonetes eelnõu nõuded ilmset võimalik faktiliselt täita, eelkõige miljööväärtuslikule alale jäävatel või väärtusliku üksikobjektina määratletud hoonetes või hoonetes, mis on tunnistatud mälestisteks, asuvad muinsuskaitsealal või kuuluvad UNESCO maailmapärandi nimekirja muinsuskaitseaduse alusel. Vastav mõjuanalüüs eelnõus puudub.</p>	
20.	<p>§ 4. LIIKLUSMÜRA NING TEHNOSEADMETE JA -SÜSTEEMIDE MÜRA PIIRTASEMED</p> <p>Ettepanek: defineerida Määruses olulise rekonstrueerimise termin.</p> <p>Põhjendused: Eelnõu Lisas 1 ja §-s 5 sätestatakse nõuded hoone olulisele rekonstrueerimisele, milline tegevus on eelnõus defineerimata. Hoone olulise rekonstrueerimise defineerib EhS § 63 lg 4, sätestades et oluline rekonstrueerimine on ehitamine, mille puhul on hoone piirdekonstruktsioonide muutmise ja kande- ja jäigastavate konstruktsioonide muutmise ja asendamisega või välispiirete</p>	<p>Arvestatud. Eelnõu sõnastust täpsustatud (piirde- ja tarindkonstruktsioonide muutmine on heliisolatsiooninõuete rakendamise tingimus olemasolevate ühiskasutusega hoonete puhul).</p>

	Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
	ja tehnosüsteemide või nende osade muutmisega või tehnosüsteemi tervikliku asendamisega seotud kulud suuremad kui üks neljandik rekonstrueeritava hoonega samaväärse hoone keskmisest ehitusmaksumusest. Arvestades Eelnõu seletuskirjas (lk 4) toodud selgitusi olulise rekonstrueerimise sisule, mille puhul ei ole EhS § 63 lg 4 sõnastus suuresti asjakohane tehnosüsteeme puudutavas osas, on õigusselguse tagamiseks põhjendatud olulise rekonstrueerimise termin sisustada määruses endas.	
21.	<p>§ 5. NÕUDED HELIISOLATSIOONILE</p> <p>Ettepanekud:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Täpsustada sätte sõnastus, et oleks paremini mõistetav sätte regulatsiooniese. Jätta ära sätte esimene sõna „eeldatakse“; 2) Defineerida Määruses olulise rekonstrueerimise termin; 3) Jätta ära lause osa „juhindudes standardis esitatud hoone akustilise klassi määramisest“, arvestades et EVS 842 uus redaktsioon ei ole veel kinnitatud, sellega ei ole olnud võimalik tutvuda ning EKFL-ile ja EEL-ile teadaolevalt ei ole viidatud hoone akustilised klassid kinnitatud ja lõplikud. 	<p>Arvestatud osaliselt.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Selgitatud. Sõnastus on kooskõlas juhendiga „Standarditele viitamise juhend õigusaktide ettevalmistajatele“ (https://www.evs.ee/et/standardid-ja-oigusaktid) 2) kasutame „piirde- ja tarindkonstruktsioonide muutmise“ sõnastust 3) Arvestatud. Eelnõu sõnastus täiendatud.
22.	<p>§ 6. ULTRA- JA INFRAHELI</p> <p>Ettepanek:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) täpsustada sätte regulatsioonieset vastavalt kehtivale määrusele nr 74 ja sõnastada säte järgnevalt: <p>Ultra- ja infraheli tekitavad seadmed, masinad ning muud ultra- ja infraheliallikad, olenemata nende asukohast, tuleb paigaldada ning neid tuleb hooldada või kasutada sellisel viisil, et nende tekitatud ultra- või infraheli tase ruumis, kus pidevalt viibitakse, ei ületa piirtasemeid. Määruse nõudeid tuleb arvestada samuti ehitusprojektide koostamisel.</p> <p>Põhjendused: Eelnõu § 6 lg 1 kohaselt tuleb tehnoseadme ja -süsteemi paigaldamisel ja hooldamisel tagada, et selle kasutamisel tekkiv ultra- või infraheli tase ruumis, kus pidevalt viibitakse, ei ületa piirtasemeid. Kehtiva Määruse „Ultra- ja infraheli helirõhutasemete piirväärtused ning ultra- ja infraheli helirõhutasemete mõõtmine“ (määrus nr 74) § 1 lg 3 sätestab, et ultra- ja infraheli tekitavad seadmed, masinad ning muud ultra- ja infraheliallikad, olenemata nende asukohast, tuleb paigaldada ning neid tuleb hooldada või kasutada sellisel viisil, et nende tekitatud</p>	<p>Arvestatud. Eelnõu sõnastust muudetud.</p>

	Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
	<p>ultra- või infraheli helirõhutase elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ei ületa käesoleva määrusega sätestatud piirväärtusi. Määruse nõudeid tuleb arvestada samuti ehitusprojektide koostamisel.</p> <p>EKFL ja EEEL hinnangul ei ole sätet pelgalt ümber tõstetud uude määrusesse, vaid selle reguleerimiseset on oluliselt muudetud, arvestades et ultra- ja infraheli nõuete järgimist või hindamist nõutakse igasuguse tehnosüsteemi paigaldamisel, mis vastavat heli isegi ei pruugi tekitada. Arvamuse esitajate hinnangul peab määruse regulatsioonist selgelt tulema, millistel juhtudel peab ultra- ja infraheli mõõtma ja et selle mõõtmist ei ole võimalik nõuda iga hoone ehitamise puhul. Lisaks, Eelnõu seletuskirjas aga selgitatakse nõuded kehtivad ööpäev läbi ja ka seadmete kasutamisele, kuid Eelnõu seadme kasutamist ei reguleeri.</p>	
23.	<p>§ 8. JÕUSTUMINE Ettepanek: sõnastada Eelnõu § 8 lg 2 järgnevalt (lisatud osa alla joonitud): „Määruse §-i 5 rakendatakse 1. jaanuarist 2026. aastal. Ehitavale ehitisele, mille kohta on enne 1. jaanuari 2026 väljastatud kehtiv ehitusluba või kohaliku omavalitsuse kirjalik nõusolek või esitatud ehitusteatis või ehitusloa või kirjaliku nõusoleku taotlus, kohaldatakse ehitusloa või kirjaliku nõusoleku taotlemise või ehitusteatise esitamise ajal kehtinud nõudeid.“</p> <p>Põhjendused: Vastavat eelnõu § 8 lg-le 2 rakendatakse määruse §-i 5 1. jaanuarist 2026. aastal. Rakendussättes puudub regulatsioon olukordadele, kus ehitusluba on hoonele juba väljastatud ja kus ehitusloa taotlus esitatakse enne viidatud jõustumise kuupäeva aga ehitusloa väljastamine toimub hilisemalt. Kehtiva ehitusõiguse alusel ehitamise nõudeid ei ole võimalik Eelnõuga reguleerida. Kui isik esitab haldusorganile ehitusloa taotluse, on tal põhjendatud ootus, et taotluse esitamise ajal kehtinud õigus ei muutu taotluse menetlemise ajal. Veel enam ootab isik, et ehitis, mis on ehitatud vastavalt loa saanud ehitusprojektile, vastab nõuetele ning riik ei esita talle enam täiendavaid nõudmisi. Riik ei saa enne kasutusloa andmist nõuda, et ehitis ehitataks ümber vastavalt uutele nõuetele.</p>	<p>Selgitatud. Nõuete rakendumine lahendatud määruse kohaldamisala ja lisa 1 koosmõjus. Määruse EISi kooskõlastamise järgselt antud kokkuleppeliselt ka pikem üleminekuaeg (2027).</p>

	Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
24.	<p>EELNÕU LISA 1</p> <p>Ettepanek:</p> <p>1) eemaldada Lisa 1 tabel 2 jaotisest 1 elutoa viide (või lisada eraldi elutoa rida koos kohalduva müra normtasemega).</p> <p>2) Täiendada eelnõu lisa 1 p 2.2 ja sõnastada see järgnevalt (täiendused alla joonitud):</p> <p>2.2. Elamu eraldiseisvas köögis, vannitoas, tualetis, kabinetis, esikus, abiruumis ja elutoas on lubatud 5 dB võrra kõrgem müratase kui magamisruumides. Majandusruumis ja korteripõhise ventilatsiooniagregaadiga tualetis, kus inimesed püsivalt ei viibi, on lubatud 15 dB võrra kõrgem müratase kui magamisruumides.</p> <p>3) täpsustada Lisa 1 punkti 2.1 ja välja tuua, millised on püsiva müraga, millised muutuva tasemega ja millised lühiajaliselt toimivad allikad.</p> <p>Põhjendused: Esiteks, arvamuse esitajate hinnangul on ka tehnosüsteemide puhul (analoogselt liikluse müra nõuetele) vajalik eristada ja eraldi käsitleda elutubade ja magamistubade müranõudeid. Lisa 1 tabel 2 vastavat erisust ei tee. Elutubadele tuleks ette näha leebemad nõuded, mis on eelkõige vajalik jahutusest tuleneva müra nõuete tagamiseks. Uutes korterelamutes on juba täna ootuspärane jahutuse projekteerimine elutubadesse, millisel juhul ei ole eelnõue ettepaneku järgse normtaseme täitmine tihti võimalik, kuid arvestades siia juurde Hoone energiatõhususe miinimumnõuded uuendusi, võib jahutusseadmete lisamine olla paljudel juhtudel juba vältimatult vajalik ning vajaliku võimsusega jahutusseadmete paigaldamiseks on vajalik kõrgem lubatud müratase, kui hetkel Eelnõus elutua osas on ette nähtud. Nimelt on energiatõhususe nõuetega alandatud suvist lubatud sisetemperatuuri, mis eeldab suuremat jahutusvõimsust (so senisest suuremat ja kallimat jahutusseadet) ning teiselt poolt tahetakse vähendada selle lubatavat madalamat mürataset. Alternatiivselt on võimalik ette näha sõnastus, mis lubab jahutusele kõrgemat mürataset.</p> <p>Teiseks ei arvesta pakutud lahendus majapidamisruumidesse ja tualettidesse paigaldatavate korteripõhiste ventilatsiooniseadmete müraga, mistõttu nõue on liiga range ruumile, kus inimesed pikaaegselt ei viibi ja mida kasutatakse ajutiselt</p>	<p>1) Selgitatud. Lisa 1 tabel 2 on kooskõlas EVS 842 uustöötamise kavandis käsitletud lähenemisega. Määruse lisas 1 on esitatud üks norm elu- ja magamistubadele, sest erineva elustiili, liikmete arvu ja ka majandusliku seisu tõttu magavad inimesed ka elutubades. Määruse uues versioonis (lisa 1 tabel tehtud erand jahutusele, lisaks tehtud täiendavad erandid peale teie ja teiste asjaomaste osapooltega kohtumist määruse lisa 1 punktides 2.2-2.4.</p> <p>2) Selgitatud. Määrus ei reguleeri mitteilururume ehk punkt 2.2 senisel kujul eemaldatud. Oluline on tagada müra vastavus elu- ja magamistoas.</p> <p>3) Arvestatud osaliselt ja selgitatud. Lisa 1 tabelis 2 elu- ja magamistoas erisused toodud, seletuskiri täiendatud. Müraallikad on esitatud tehnoseadmete- ja süsteemide mõistes. Mitteilururumide nõuded on käsitletud standardi 842 uustöötamise kavandis. Lisaks lisa 1 tabeli 2 all on esitatud uus erand jahutusele, lisaks täiendavad erandid punktides 2.2-2.4 peale teie ja teiste asjaomaste osapooltega kohtumist ja arutelusid.</p>

	Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
	<p>eelmärgi just mürrarikaste tegevuste jaoks (pesumasin, kuivati, ventilatsiooniseadmed jms). Korteripõhiste seadmete kasutamine on sageli tehniliselt kõige mõistlikum valik ja/ või vajaliku tänapäevase mõistlikult oodatava eluruumi kasutusmugavuste loomiseks. Seetõttu tuleb müranormide kehtestamisel näha ette reaalne võimalus ka selliste seadmete paigutamiseks – ning loogiline valik on majapidamisruum või WC, kuivõrd nende kasutus on kõige lühiajalisem.</p> <p>Kolmandaks puudub hetkel regulatsioon, milline müratase peab olema tagatud muudes abiruumides, esikus ja kabinetis.</p> <p>Neljandaks tuleb täpsustada ka Lisa 1 punkti 2.1 ja välja tuua (näitliku) loeteluna, millised on püsiva müraga, millised muutuva tasemega müraallikad (nt küttesüsteemid, ventilatsiooniseadmed) ja millised lühiajaliselt toimivad allikad (nt WC, segistid, köögikubu, maaaluse garaaži tõstandused) ning vajaduse korral neile kehtestada ka eraldi tehnosüsteemide müra normtasemed. Nimelt ei ole põhjendatud võrdsustada ventilatsioonisüsteemi müra ja wc poti või köögikubu kasutamisest tulenevat müra, arvestades et reeglina teevad köögikubud suuremat müra kui „Elu- ja magamistuppa“ normtasemetega lubatud (avatud köögi puhul).</p> <p>Viiendaks esineb Eelnõus vastuolu - punktis 2.1 kolmandas lauses on kirjas, et „Ülejäänud hoonetes on müra normtasemed $L_{pA,max}$ kehtestatud statsionaarsetele püsiva või muutuva tasemega müraallikatele.“ Tabelis 2 on valdavalt toodud aga $L_{pA,eq,T}$ tase ning $L_{pA,max}$ normtasemet ei ole välja toodud koolide ja lasteasutuste lahtrites.</p>	
25.	<p>EELNÕU LISA 2</p> <p>Ettepanekud:</p> <p>1) Täiendada lisa 2 p 5 järgneva lausega: Helirõhu normtasemet arvzuurused on kehtestatud kinniste akende ja ustega möbleeritud ruumidele. Möbleerimata ruumides rakendatakse parandusi vastavalt mõõtmiste standarditele või samaväärsetele dokumentidele.</p> <p>2) Täiendada lisa 2 järgneva punktiga:</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>1) Eelnõu lisa 2 sõnastust täiendatud.</p> <p>2) Eelnõu lisa 2 punkt 4 käsitleb ka tehnosüsteemide müra mõõtmist.</p>

	Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
	<p>Eeldatakse, et õigusakti nõuded on täidetud, kui ruumis mõõdetud helirõhutasemetest arvutatakse müra hinnatud tasemed vastavalt standardi EVS-ISO 1996-2 või muu asjakohase standardi nõuetega. Helirõhu normtasemete arvsuurused on kehtestatud kinniste akende ja ustega möbleeritud ruumidele. Möbleerimata ruumides rakendatakse parandusi vastavalt mõõtmiste standarditele või samaväärsetele dokumentidele. Ruumides, kus on ventilatsiooni sissepuhke- ja väljatõmbeavad, peavad need välismüra mõõtmisel hoone sees olema avatud.</p> <p>Põhjendused: Eelnõu lisas 2 puudub kehtivas määruse nr 42 § 6 lg-st 4 ja § 7 lg-st 9 tulev selgitus, et helirõhu normtasemete arvsuurused on kehtestatud kinniste akende ja ustega möbleeritud ruumidele. Lisaks ei nähtunud Lisast 2 selgitust, et tehnosüsteemide müra puhul eeldatakse, et õigusakti nõuded on täidetud, kui ruumis mõõdetud helirõhutasemetest arvutatakse müra hinnatud tasemed vastavalt standardi EVS-ISO 1996-2 või muu asjakohase standardi nõuetega. Selgitame, et möbleeritud ruumidele nõuete kehtimine ei tule mõõtestandarditest ja seal on antud võimalus seda erinevalt lahendada sõltuvalt riiklikest reeglitest. Selle täpsustuse üheselt määramiseks lisamine on oluline, kuna tühjades kõlavates ruumides on müratasemed kõrgemad, mistõttu teeme ettepaneku kehtiva määruse regulatsioon vastavas osas Eelnõusse üle tuua.</p>	
26.	<p>VORMISTUSLIK</p> <p>1) Eelnõus läbivalt kasutada elu- ja magamistoa mõisteid. Eelnõus kasutatakse läbisegi elu- ja magamisruumide ning kord jälle elu- ja magamistubade mõisteid. Igal pool võiks olla nõuded elu- ja magamistubade kohta.</p>	Arvestatud osaliselt. Koolieelsetel lasteasutustel on rühma- ja magamisruumid.
	Eesti Puitmajaliit MTÜ	
27.	<p>Kahjuks ei jõudnud järgmine määrusemuudatus “Nõuded müra ohutusele elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ning helirõhutaseme mõõtmise meetodid” Eesti Puitmajaliiduni tagasisidestamise ringile. Küll aga sooviksime sellegi poolest avaldada arvamust ja tagasisidet, sest tegu väga jõuliste muudatustega, mis on meie hinnangult tehtud ilma sisulise mõjuhinnangu ja põhjendusega ning mille rakendamine tooks kaasa põhjendamatuid lisakulusid kogu ehitussektorile ja lõpptarbijale.</p>	Selgitatud. Vabandame, saatsime määruse arvamuse avaldamiseks enda teadmisel asjakohastele ehitust ja sisekliimat puudutavatele asutustele ja liitudele. Kaasama teid edaspidi müra regulatsiooni puudutavas. Olete õigesti märkinud, et detsibell on logaritmiline ühik ja ehituslikus lahenduses võib juba väike muutus (1–2 dB)

	Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
	<p>Esmalt, me peame väga oluliseks kvaliteetset ja kasutajasõbralikku ehitatud keskkonda, kuid tuleb nentida, et praegusel kujul kavandatud muudatused tekitavad mitmeid küsimusi nii nende põhjendatuse kui ka praktilise mõju osas. Jääb mulje, et norme on mitmetes kohtades lihtsalt 5 dB võrra allapoole nihutatud, ilma et oleks selgelt mõistatud, millist mõju see tegelikkuses kaasa toob.</p> <p>Selgitus - detsibell on logaritmiline ühik – ainuüksi 1–2 dB muutus võib mõjutada ehitust oluliselt, 5 dB võrra karmistamine tähendab aga juba märgatavat lisakulu ja tehniliste lahenduste ümberprojekteerimist. Seega seletuskirja väide “Piirtasemed on määratud nii, et need oleksid tervisekaitse seisukohast piisavad, kuid samal ajal ehituslikult ja kulude mõttes mõistlikult saavutatavad.” ei ole õige – jah need on tehniliselt teostatavad aga toovad endaga kaasa väga suuri lisakulutusi! Jääb selgusetuks miks on tarvilik taolist rangust rakendada? Kas on tehtud uuringuid, mis näitavad, et tänased müratasemed on tervist kahjustavad? Kas on laialdaselt teadaolevaid probleeme või kasutajate kaebusi? WHO võib ju soovitada aga regulatsioone vaadates peame ratsionaalselt otsa vaatama, kas ja millised muudatused on päriselt vajalikud. Lähtuda tuleks proportsionaalsuse põhimõttest – mitte iga detsibell ole kasutajakogemuses kriitiline, küll aga võib see olla määrava tähtsusega ehituslikus teostuses ja kuludes.</p> <p>Kui selliseid lähtekohti ei ole, siis on määruse karmistamine ebaproportsionaalne ja põhjendamata. Me ei peaks muutma norme „igaks juhuks“ – seda enam, et ehituse maksumus on niigi pidevas tõusutrendis ning iga täiendav nõue suurendab kulusid lõpptarbijale. Tuletame meelde, et (taskukohaste) eluasemete kättesaadavus on aina süvenev probleem.</p> <p>Meie ettepanek on jätta senised normid kehtima, kui nende rakendamisel ei ole seni tuvastatud sisulisi kitsaskohti. Kui aga siiski mingid kitsaskohad on ühes või teises hoones/hooneosas ilmnunud, siis tuleks norme langetada 1–2 dB kaupa, mitte jõuliste ja järskude sammudena. Sealhulgas viitame taaskord muudatuste</p>	<p>tekitada projekteerimise ja ehituse seisukohalt väljakutseid. Samas on oluline eristada ehitustehnilist mõju ja inimese kuulmistaju. Inimese kuulmissüsteem ei erista lineaarset muutust, vaid tajub samuti logaritmiliselt. Uuringute järgi tajutakse 3 dB muutust keskmiselt alles “nõrgalt märgatavana” ja umbes 5 dB muutust juba “selgelt märgatavana”. 1–2 dB muutus jääb tavakuulaja jaoks enamasti tähelepandamatuks. 5 dB rangem norm seevastu tähendab juba selgelt tajutavat erinevust eluruumi kvaliteedis (nt vähem naabrite tegevuse kostumist, parem keskendumisvõimalus ja välja puhkamine). Selline tase on rahvatervise seisukohalt põhjendatud ja kooskõlas rahvusvaheliste soovitustega.</p> <p>Määruse lisa 1 sätestatud piirtasemed on mõnevõrra rangemad ainult uutele hoonetele – piirtasemed on kooskõlas EVS 842 uustöötamise kavandi teise klassi normidega, ehk miinimumnõuetega. EVS 842 uustöötamises on esitatud ka esimese klassi, ehk kõrgendatud normid, mida määрусesse üle ei võeta, aga mida võimalusel rakendada soovitame. Lisaks, oluline on märkida, et EVS 842 uustöötamise töögrupi ja akustikaekspertide andmetel on neid uusi väärtusi tegelikult juba pikka aega kasutatud fassaadide heliisolatsiooni projekteerimisel, kuna need on üle võetud kehtivast standardist EVS 842:2003.</p> <p>Ilmselt peate oma arvamuskirjas silmas liiklusrummu normi (35 dB). Pöörame tähelepanu asjaolule, et sisuliselt ei ole seda normi karmistatud. Uutes elamutes on kogu aeg olnud nõudeks</p>

	Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
	<p>ratsionaalsusele – kas ja kui palju langetatud detsibell mõjutab kasutajakogemust versus millised on kaasnevad kulud ja tingimused teostatavusele.</p>	<p>35 dB, nii oli see standardis EVS 842:2003 ja ka määruse 42 esimeses versioonis (uute elamute kohta kehtis taotlustase 35 dB, vanadele (vene aegsetele) oli lubatud 40 dB). Vahepealne määruse 42 versioonis tehti selles osas viga, ehk nõue 35 dB uutele elamutele oli välja jäänud. Aga samas vahepealsel ajal projekteeriti ja ka ehitati standardi EVS 842:2003 nõude järgi, ehk 35 dB nõue on olemas olnud kogu aja.</p> <p>Võib tunnistada, et puitkonstruktsioonidega on keerulisem normi saavutada, aga puitmajadele ei saa teha ka erisust, sest inimeste tervise kaitse peab olema ühesugune sõltumata hoonetüübist. Peale kohtumist teie ja teisteasjaomaste osapooltega lisasime määruse lisasse 1 täiendavaid leevendusi tehnosüsteemide ja jahutussüsteemide müra normi saavutamiseks (määruse lisa 1 tabeli 2 allmärkus 1 täiendatud ja lisatud punktid 2,2-2.4).</p> <p>Kokkuvõttes, määruses ei ole tegemist kõige rangemate normidega, vaid miinimumnormidega ja seda ainult paikades, kus inimene magab ja puhkab, ehk kus on kõige olulisem saavutada vaikne elukeskkond. Müra tervisemõjudest ja piirtasemetest on täpsemalt käsitletud määruse seletuskirjas.</p>
	FIE Linda Madalik	
28.	<p>Edastan oma arvamuse sotsiaalministri määruse "Nõuded müra ohutusele elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ning helirõhutaseme mõõtmise meetodid" eelnõu kohta.</p> <p>Sissejuhatuseks avaldan tänu eelnõu koostajale Ramon Nahkurile, kes tegi head koostööd standardi EVS 842 uustöötamise töögrupiga. Tänu sellele koostööle saab</p>	<p>Arvestatud. Indikaatorid ja helirõhutasemed samas hoones paiknevate kaubandus-, tootmis- ja teenindusruumide osas vastavusse viidud. Lisaks täiendatud ka seletuskirja eraisiku heliisolatsiooni teemal.</p>

	Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
	<p>sotsiaalministri määruse ja standardi EVS viia omavahel kooskõlla, mida pean väga oluliseks.</p> <p>Kuna sotsiaalministri määruse koostamise ajakava kujunes pingeliseks, siis on praegu avaldatud tekstis mõned puudused, millele juhin tähelepanu.</p> <p>Tabel 2, kus esitatakse nõuded tehnoseadmete ja -süsteemide müra kohta müratundlikes ruumides</p> <p>Olen väga rahul, et nõudeid tehnoseadmete ja -süsteemide lubatud helirõhutasemetele elu- ja magamisruumides on karmistatud $L_{pAeq,T} = 28$ dB, aga sellega tuleb viia vastavusse ka indikaator $L_{pC,eq,T}$, mis peab olema 48 dB (mitte 50 dB), ning L_{Amax}, mis peab olema 33 dB, mitte 35 dB.</p> <p>Mis puudutab lubatud helirõhutasemeid elu- ja magamisruumides, kui müraallikaks on samas hoones paiknevad tööstusettevõtted, kaubandus- või teenindusettevõtted, siis soovitan need nõuded viia vastavusse standardi EVS 842 peatükiga 9 "Nõuded mürarikastele ruumidele, mis piirnevad müratundlike ruumidega". Selle järgi on päeval ajal lubatud helirõhutasemed müratundlikes ruumides võrdsustatud tehnoseadmete ja -süsteemide lubatud helirõhutasemetega ning öisel ajal ei tohi helirõhutase olla suurem kui $L_{pAeq,T} = 25$ dB. Müra maksimaalne tase ei tohi öisel ajal olla suurem kui $L_{pAFmax} = 32$ dB, kui müraallikale on iseloomulik muutuva tasemega müra.</p> <p>Veel on mul üks märkus eelnõu seletuskirja kohta, kus leheküljel 8 on juttu hoonete rekonstrueerimisest. Seletuskirja tekst: "....Oluline rekonstrueerimine selle määruse kontekstis tähendab eelkõige piirdekonstruktsioonide muutmist, mitte aga väiksemaid renoveerimistöid nagu akende vahetust või fassaaditöid. See tähendab, et kui eraisik hakkab tegema väiksemat remonti kodus, siis nõue ei rakendu, aga kui hakatakse täielikult renoveerima, nt vana korterelamut (piirdekonstruktsioonide muutmisega), siis tuleks ka hoone heliisolatsiooni vastavalt standardi EVS 842 kohaselt toodud juhiste parandada..."</p>	

	Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
	Sellest tekstist võib aru saada ka nii, et oma korteris remonti tegev eraisik ei peaks akustikanõuetega arvestama. Praktika näitab, et eraisikud võivad remondi käigus korteritevahelist heliisolatsiooni halvendada, eriti löögiheli isolatsiooni osas, kui vahetatakse välja põrandakatted. Oleks hea, kui tekstis märgitakse, et eraisik ei tohi korteri remondi käigus halvendada korteritevahelist heliisolatsiooni.	
	Kajaja Acoustics	
29.	§ 1 (2) - mida mõeldakse antud siseruume käsitleva määruse kontekstis "... tuleb arvestada planeeringute ... koostamisel ..." all?	Selgitatud. Mūra ja sellega seotud planeeringuid käsitleb atmosfääriõhu kaitse seadus ja keskkonnaministri 16. detsembri 2016. a määruse nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“, seega võtame määrusest selle osa välja.
30.	Olemasolevate hoonete regulatsioon tuleb täpsustada/selgitada, kuna eelnõud ja seletuskirja lugedes ei ole võimalik sellest üheselt aru saada. a. Kas Tabelis 1 ja Tabelis 2 veerus "Müra normtasemed hoonetele ja ruumidele, mis on projekteeritud, ehitatud või rekonstrueeritud enne määruse jõustumist" esitatud liikluse müra ja tehnosüsteemide müra normtasemed kehtivad siis kõikidele hoonetele, mis on olemas? Või mõeldakse hooneid, mis on rajatud alates sotsiaalministri 04.03.2002 määruse nr 42 kehtestamisest alates? b. Kuidas käsitletakse olukorda uute avalikes huvides rajatavate teede, tänavate, raudteede, trammiliinide rajamisega - kelle kohustus on tagada, et olemasolevate piirnevate müratundlike hoonete siseruumides on kehtestatud müra normtasemed tagatud kui hoone välispiirdele mõjuvad keskkonnamüratasemed suurenevad ja siseruumides ületatakse eelnõu Tabelis 1	a. lisa 1 sõnastusi täpsustatud (kellele normid kehtivad), lisaks toodud selgitused seletuskirjas. b. Selgitatud. RTHS § 16 lõike 3 kohaselt füüsilise ohuteguri allika valdaja tagab allika vastavuse kehtestatud nõuetele. Lisaks, tiheasustusalade kasvava müra probleeme tuleb lahendada välisõhu strateegilise mürakaardi ja selle alusel koostatud müra vähendamise tegevuskava alusel. Käesolev määrus ei saa reguleerida ega lahendada ära kõikvõimalikke olukordi, siiski peab inimese kaitseks müra piiratasemed ruumides kehtestatud olema.

	Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
	esitatud piirtasemed? Väga aktuaalne seoses uute trammiliinide rajamisega Tallinnas suure asutustihedusega piirkondadesse Liivalaia tn ääres ja Pelgurannas.	
31.	§ 2. Müra normimise lähtealused a. 3) müra iseloomust: püsiva või muutuva tasemega müra. i. Lisa 1 2.1. on kirjeldatud ka lühiajaliselt toimivat üksikut müraallikat, millele on kehtestatud eraldi nõuded	Teadmiseks võetud.
32.	§ 5. Nõuded heliisolatsioonile a. Kuna kehtivas EVS 842:2003 ei ole käsitletud hoone akustilisi klasse, siis ettepanek on eemaldada lõik “juhindudes standardis esitatud hoone akustilise klassi määramisest.” See ei muuda vastava paragrahvi õigusselgust, sest nõuetele vastavuse hindamisel lähtutakse kokkulepitud nõuetest. Käesoleval hetkel ei ole standardi EVS 842 uusversioon kehtestatud, standardi kavand ei ole ka avalik ja sellega ei ole võimalik osapooltel tutvuda. b. Samas oleks täiendav ettepanek määruses käsitletud ruumide osas esitada peamiste ruumide piirnemiste osas heliisolatsiooni (õhuheli ja löögiheli) nõuded määruse tasemel.	Arvestatud osaliselt. Eelnõu sõnastus täiendatud. Määruses endas täpsemaid heliisolatsiooni nõudeid kehtestama ei hakata, kuna õigusaktide koostamisel on suund nõuete vähendamine ja dereguleerimine. Täpsustused tehakse standardis EVS 842.
33.	§ 6. Ultra- ja infraheli a. Määruse sõnastust tuleb täiendada, et nõuded käsitletakse ainult ultra- ja infraheli müraallikate puhul põhjendatud juhtudel. Samuti saab mõõtmiste teostamist nõuda ainult põhjendatud olukordades (nt hoone on ehitatud tuulepargi või muu müraallika lähedale, mis teadaolevalt võivad põhjustada kõrgeid ultra- või infraheli tasemeid). Vajaduse korral lisada selgitused seletuskirja. Teadaolevalt on Eestis senini infrahelitasemeid mõõdetud tuuleparkide lähedusse jäävates eluruumides. Ultraheli mõõtmiste teostamisest Eestis käesoleva kirja koostaja ei ole teadlik.	Arvestatud. Seletuskirja täiendatud. Mis puudutab tuuleparke, siis käesoleval hetkel on käimasolevad Tartu Ülikooli teadustööd tuuleparkide tervisemõjude (sh müra ja infraheli) teemal ning nende valmimise järgselt hindame üle eraldi nõuete kehtestamise vajaduse.

	Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
	<p>b. Kas määruse koostajatele on teada kui palju on teostatud viimastel aastatel ultra- ja infraheli mõõtmisi (mis ei ole seotud tuuleparkidega), kas mõõtmistulemuste alusel on fikseeritud normtasemete ületamisi?</p> <p>c. Kas ministeerium on kaalunud tuuleparkidega seoses eraldi regulatsiooni kehtestamist ainult müraallika tüübi põhised?</p>	
34.	<p>§ 7. Helirõhutaseme mõõtmise ja hindamise kord</p> <p>a. “(2) Mõõtmise teostajal peab olema akrediteerimisasutuse poolt mõõteseaduse § 5 lõike 5 alusel välja antud erialast kompetentsust kinnitav tunnistus või akrediteerimistunnistus”</p> <p>i. Lõige (2) sõnastus tähendab, et määruse eelnõue raames kõikide normtasemete mõõtmised eeldavad erialast kompetentsust kinnitava tunnistuse või akrediteerimistunnistuse olemasolu. Kuna määrus katab ka ultra- ja infraheli piirtasemed, siis juhin tähelepanu asjaolule, et vastavalt Eesti Akrediteerimiskeskuse www.eak.ee avalikule informatsioonile Eestis ühelgi akrediteeritud katselaboril vastav akrediteering puudub, sh ka Terviseameti rahvatervise laboril https://www.terviseamet.ee/sites/default/files/documents/2025-05/EAK%20tunnistus%20L042%20koos%20lisaga.pdf. Seetõttu jääb ebaselgeks eelnõus vastava nõude seadmine kui avalike andmete põhjal on võimalik veenduda, et vastava mõõtevõimekusega labor Eestis puudub, sh ka riiklikul järelevalvet teostaval Terviseametil. Selliselt ei ole võimalik nõuetele vastavust kontrollida.</p> <p>ii. Ettepanek oleks täiendada lõiget (2) selliselt, et see ei kehtiks ultra- ja infraheli mõõtmiste osas.</p>	<p>Arvestatud. Eelnõu ja seletuskirja sõnastust täiendatud (kui see on tehniliselt teostatav)</p>
35.	<p>Lisa 1. Liiklus- ja tehnoseadmete ja -süsteemide müra piirtasemed</p> <p>a. Määruse eelnõus ja seletuskirjas tuleb ühtlustada läbivalt ruumide nimetused – elamu osas on soovitus kasutada termineid elutuba (mitte eluruum - vastavalt</p>	<p>a. Arvestatud osaliselt. Kõike pole võimalik ühtlustada, sest näiteks koolieelses lasteasutuses on magamisruumid.</p> <p>b. Püsiva või muutuva tasemega müraallikaid täpsustavad standardid ja neid hinnatakse vastavate rahvusvaheliselt</p>

	Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
	<p>https://www.riigiteataja.ee/akt/109072020017?leiaKehtiv tähendab “eluruum” korterit) ja magamistuba.</p> <p>b. 2.1. Eelnõus tuleks täpsustada, et millised on püsiva või muutuva tasemega müraallikad ning millised on lühiajaliselt toimivad üksikud müraallikad (tuua näited või tehnosüsteemide, müraallikate nimetused) ning sõltuvalt lahendusest kehtestada erinevad nõuded.</p> <p>i. Eelnõust on võimalik nii aru saada normtasemetes osas elamutes:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Püsiva tasemega müraallikas - indikaator $L_{pA,eq,T}$ 2. Muutuva tasemega müraallikas - indikaatorid $L_{pA,eq,T}$ ja $L_{pA,max}$ 3. lühiajaliselt toimiv üksik müraallikas - indikaator $L_{pA,max}$ <p>ii. Täpsustavad küsimused, mis aitavad teemad avada:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kas tsükliliselt ja erinevates režiimides töötav õhk-õhk või õhk-vesi soojuspump on püsiva või muutuva tasemega müraallikas? Sellest sõltub kas indikaator $L_{pA,max}$ rakendub? 2. Analoogselt gaasikatla põleti töötab tsükliliselt ja režiim sõltub eelkõige välistemperatuurist. Milline nõue rakendub? 3. Korteris jahutusseade töötab samuti režiimis, kus etteantud temperatuuri saavutamisel seade jääb seisma ja hakkab uuesti tööle vastavalt ruumi sisekliima muutudes. 4. Millised nõuded rakenduvad garaaži tõstuksele, teise korteri tualeti kasutamisele, teise korteri segisti kasutamisele? <p>c. „2.2. Elamu eraldiseisvas köögis, vannitoas, tualetis ja majandusruumis on lubatud 5 dB võrra kõrgem müratase kui elu- ja magamisruumides.“</p> <p>i. Ettepanek kasutada termineid elutuba ja magamistuba.</p> <p>ii. Kuna köögikubu seadmena on ventilatsioonisüsteemi osas, siis tuleks lisada ka märkus, et nõuded ei rakendu köögikubu töötamise perioodil (tüüpsest paigaldatavast korterelamutest köögikubud korteriomanike poolt).</p> <p>iii. Välja on toodud “eraldiseisev köök” analoogselt määrusega nr 421. Kuna sellist eraldi</p>	<p>kokkulepitud standardite ja indikaatorite kohaselt. Näiteid toodud seletuskirjas.</p> <p>e. Arvestatud</p> <p>f. Arvestatud. Määruse kohaldamisalas ei ole vabaõhuüritused, kohaldamisalasse jäävad meelelahutushoone sisesed üritused.</p> <p>c. Selgitatud. Määrus ei reguleeri mitteilurume ja kasutaja poolt juhitavaid seadmeid samas elamus, v.a määruse lisa 1 tabeli 2 all olevad erisused. Määruse lisa 1 täpsustatud müra indikaatorite kasutus.</p> <p>d. Selgitatud. Lähtume EVS 842 uustöötusest, kus on elu- ja magamistubadele üks norm. Jahutusele on määruse lisa 1 tabeli 2 all tehtud uus erand, lisaks tehtud täiendavad erandid punktides 2.2-2.4, et olukorda leevendada. Määruse lisa 1 tabelite veergude loogika on muutunud. Enne määruse jõustumist projekteeritud ja ehitatud hooneid hinnatakse hoone projekteerimise või ehitamise ajal kehtinud nõuete ja eelmise määruse kohaselt.</p> <p>-kinniste akende ja uste ning möbleeritud ruumide punkt lisatud lisa 2.</p> <p>-vabaõhu üritusi määrus ei reguleeri</p> <p>-Helivõimendussüsteemidest põhjustatud helirõhu piiratasemed olid ka eelmises määruses (kinode punkt võeti välja)</p> <p>-lifti nõue lisa 1 vastavalt ettepanekule muudetud</p>

	Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
	<p>köögi ruumi kaasaegsetes korterelamutes reeglina ei rajata, siis see ei ole ajakohane. Ettepanek oleks “eraldiseisev köök” loetelust eemaldada või asendada “köök-elutoa köögi tsoonis”.</p> <p>iv. Kuna väga suures ulatuses rajatakse uued korterelamud korteripõhiste ventilatsiooniagregaatidega, siis oleks põhjendatud eraldi nõude kehtestamine ruumidele, kuhu sellist seadet soovitakse paigaldada, nt majandusruum, majapidamisruum, abiruum, tualett.</p> <p>d. Tabel 2. Tehnoseadmete ja -süsteemide müra normtasemed hoonetes</p> <p>i. Elamu – analoogselt Tabel 1 ja seletuskirjas toodud argumentatsioonile (sh WHO) on põhjendatud elutubadele ja magamistubadele eraldi normtasemete kehtestamine. Täiendavaks põhjuseks on ruumide jahutus (eelkõige päevasel ajal).</p> <p>ii. Tabeli nõuete kaks veergu on enamuses identsete nõuete olemasolevate ja uute ruumide osas, seetõttu ei kehti seletuskirjas toodud lause “See muudatus võimaldab arvestada realistlikumalt vanade hoonete tehniliste võimalustega ning esitada mõneti ambitsioonikamaid nõudeid uutele hoonetele.” Liiklusmüra nõuete osas Tabelis 1 on nõuded erinevad.</p> <p>iii. Lisa 1 tuleb lisada tekst analoogselt määrus nr 42-le “Helirõhu normtasemete arvsuurused on kehtestatud kinniste akende ja ustega möbleeritud ruumidele. Möbleerimata ruumides rakendatakse parandusi vastavalt mõõtmiste standarditele või samaväärsetele dokumentidele.” Tegemist on olulise täpsustusega, mis mõjutab kontrollmõõtmiste teostamist ja tulemuste hindamist.</p> <p>iv. Samuti tuleks lisada märkus “Normtasemed ei kehti samas korteris toimuvale veevõtule või tualeti kasutamisele.” (analoogne märkus on olemas EVS 842:2003 “Tabel 8, Märkus 2 - „Nõuded ei puuduta samas ruumis veevõtul tekkivat müra”, kuid ettepanek oleks seda laiendada kogu korterile ja täiendada tualetiga).</p> <p>v. Määruse põhiteksi või seletuskirja on põhjendatud lisada märkus, et sisekliimasüsteemide põhjustatud müra normtasemetele vastavust mõõdetakse projekteeritud õhukoguse, temperatuuri jms juures, mitte maksimaalses või muus</p>	

	Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
	<p>sellises töörežiimis (lõppkasutaja saab ise reguleerida režiime ventilatsiooniseadmel ja jahutusseadmel).</p> <p>e. 2.1. ja Tabel 2. Tehnoseadmete ja -süsteemide müra normtasemed hoonetes</p> <p>i. Eelnõus on 2.1. kirjas “Ülejäänud hoonetes on müra normtasemed $L_{pA,max}$ kehtestatud ...”</p> <p>Tabelis 2 on ülejäänud hoonetes peamine indikaator $L_{pA,eq,T}$ ja täiendavalt kasutatud osaliselt indikaatoreid $L_{pC,eq,T}$ ja $L_{pA,max}$. Ettepanek oleks muuta sõnastus analoogseks elamutega.</p> <p>f. 2.4. Helivõimendussüsteemidest põhjustatud helirõhk</p> <p>i. On kasutatud termineid “tantsusaal, diskoteek”, mis ei ole käesoleval hetkel ajakohased ja tuleks asendada või eemaldada loetelust;</p> <p>Kas nõuete kehtestamine loetelus (kino- ja kontserdisaalid ning vabaõhuüritused, tantsusaalid, diskoteegid, klubid, restoranid ja baarid) toodud asukohtades on üldse põhjendatud? Kas reaalselt teostatakse nende üle järelevalvet?</p> <p>iii. Kas on esitatud kaebuseid loetelus toodud asukohtades nende külastajate poolt ja neid kaebusi menetletud?</p> <p>iv. Varasemalt oli sotsiaalministri määruses nr 42 toodud “(3) Kinodes on helirõhu ekvivalenttaseme soovituslik arvsuurus 85 dB(A).” Eelnõus on kirjas, et ei tohi ületada $L_{pA,eq,T}$ 100 dB, mis on põhimõtteline muutus.</p> <p>g. 2.5. Elamute ja ühiskasutusega hoonete elu- ja magamistubades ja õppeasutuste õpperuumides on lifti maksimaalse müra piirtase $L_{pA,max}$ 40 dB.</p> <p>i. Uue elamu elutubade ja magamistubade jaoks on lifti maksimaalne müra piirtase $L_{pA,max}$ 40 dB liiga leebe ja ei taga lõppkasutajate rahulolu senise praktika alusel; ettepanek oleks lähtuda järgmistest piirtasemetest: töötsükli $L_{pA,eq,T}$ £ 30 dB ja $L_{pA,max}$ £</p>	

	Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
	35 dB.	
36.	<p>Sotsiaalministri määruse „Nõuded müra ohutusele elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ning mürataseme mõõtmise meetodid“ eelnõu seletuskiri</p> <p>1. Määruses käsitlevate hoonete arvu ja nõuete vähendamine on positiivne muutus ning igati põhjendatud. Siiski tekkis küsimus, kas tervishoiuasutustuse (eelkõige palatite ja arstikabinettide) väljajätmine on põhjendatud arvestades nende ruumide kõrgendatud nõudeid. Tervishoiuasutuse välja jätmist ei ole ka seletuskirjas selgitatud. Seletuskirjas viidatakse kaasaegsele standardile EVS 842, mille kehtiv versioon on aastast 2003. Hetkel on standardi uusversioon kavandi koostamise staadiumis ja selle lõplik sisu ning rakendumise aeg ei ole teada.</p> <p>3. Ka seletuskirjas on toodud, et antud määrust kasutatakse “... planeeringute koostamisel ...”.</p> <p>Siseruumide nõudeid käsitleva määruse käsitlemine planeeringute kontekstis jääb mõnevõrra segaseks ja tuleks täpsustada.</p> <p>4. Seletuskirjas käsitletakse korduvalt EVS 842 standardit kui peamist akustiliste nõuete standardit; see on korrektne heliisolatsiooni, liiklusrumide ja ruumiakustika osas, aga ei ole korrektne väide tehnosüsteemide osas- tehnosüsteemide projekteerimisel on kaks peamist standardit, mis katavad ära vajalikud ruumitüübid:</p> <ul style="list-style-type: none"> - EVS 906:2018 Mitmeeluhoonete ventilatsioon. Üldnõuded ventilatsiooni- ja ruumiõhu konditsioneerimissüsteemidele. Eesti rahvuslik lisa standardile EVS-EN 16798-3:2017 	<p>Selgitatud. Eldame, et tervishoiuasutused, kus on vaja tagada spetsiifilised akustilised tingimused, järgivad valdkonda käsitlevaid standardeid (nagu nt EVS 842, kus on tervishoiuasutuste heliisolatsiooni ja siseruumide müra nõuded käsitletud). EVS 842 on põhiline müra eest kaitse reguleeriv standard, mille eesmärgid on samased määrusega ning mille uustöötamise kavand on lõppstaadiumis ja ootab standardimiskomitee heakskiitu. Teadaolevalt on EVS 842 koostamisel pöördutud muude valdkonda reguleerivaid standardeid puudutavate ekspertide ja liitude poole ning tehtud pingutusi, et ühtlustada standardite tekstid. Muid standardeid on käsitletud ka käesoleva määruse seletuskirjas. Ka standard EVS 842 käsitleb tehnosüsteemide- ja seadmete müra. Seletuskirjas tehtud läbivalt täiendusi, sh ka planeeringute teemal.</p>

	Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
	<p>(standard on hetkel uuendamisel)</p> <p>- EVS-EN 16798-1:2019/NA:2019 Hoonete energiatõhusus. Hoonete ventilatsioon. Osa 1:</p> <p>Sisekeskkonna lähteandmed hoonete energiatõhususe projekteerimiseks ja hindamiseks, lähtudes siseõhu kvaliteedist, soojuslikust keskkonnast, valgustusest ja akustikast. Moodul M1-</p> <p>6. Eesti standardi rahvuslik lisa</p> <p>- Ettepanek on seletuskirjas viidatud üldiselt standarditele või siis lisada pikem standardite loetelu, mis katavad hoonete erinevaid akustilisi aspekte.</p> <p>5. Seletuskirjas on refereeritud EVS 842 uusversiooni standardikavandi teksti, mis on olnud Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskuse juures oleva EVS/TK61 (Müra ja ehitusakustika) standardikomitee liikmetele kättesaadav, kuid kuna komitee ei oleks heakskiitu arvamusküsitlusele saatmiseks veel andnud, siis on seletuskirjas standardikavandi üks-ühele refereerimine, mis käsitleb akustilisi klasse ja nende kasutamist, ennatlik. Ettepanek oleks piirduda ainult klasse nimetustega ja üldiste põhimõtetega. Kuna määruse eelnõule on tehtud ettepanekuid, mis eeldavad määruse muutmist, siis väide “Tehnoseadmete ja liiklusmüra klassi A2 nõuded on kooskõlas käesolevas määruses sätestatud nõuetega.” on ennatlik.</p>	
	MTÜ Kodanike Teadusalgatus Eesti	
	<p>Tere</p> <p>On äärmiselt tänuväärne, et uus siseruumides levivat müra puudutav määrus on valmis kooskõlastamiseks. Siinkohal teeksin ettepanekud, mida võiks kaaluda lisamast määrusesse tuugenite müraheitest tingitud infraheli levikust siseruumides.</p>	<p>Selgitatud. Käesoleval hetkel on käimasolevad Tartu Ülikooli teadustööd (1. Metoodika väljatöötamine tuuleparkide ja teiste energiatootmise tehnoloogiate võimalike tervisemõjudega seotud teadusuuringute tulemuste tõlgendamiseks Eesti</p>

	Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
	<p>Kaaluda lisamist uue määruse paragrahvi 2. "Müra normimise lähtealused" alapunkti kaks "müraallikas": tuulegeneraator.</p> <p>Kuna tuugeneid paigaldatakse müratundlikele aladele tihti ka 1km lähedusse, siis on füüsikaline paratamatus, et väljas tekitatud müra (eriti madalsageduslik) levib ka siseruumidesse. Ei ole päris korrektne võrdsustada tuugenite müraheidet erinevate tööstuste müraheitega kuna tuugenite müra liigitub häirivamaks oma muutuva mürataseme poolest. Tuugenitest lähtuvat müraheidet oleks õigem liigitada ka impulssmüraks seda just väga madalatel helisagedustel (alla 1Hz). Tuugenite muutuva mürataseme impulsilisust kinnitavad vähemalt kolm, teineteisest sõltumatut uurimisrühma, kes on jõudnud sarnaste järeldusteni.</p> <p>Cape Bridgewater acoustic report https://docs.wind-watch.org/Cape-Bridgewater-Acoustic-Report.pdf 5th International Conference On Wind Turbine Noise Denver 28-30 August 2013 The Measurement of Infrasound and Low Frequency Noise for Wind Farms (amended version) Steven Cooper The Acoustic Group Pty Ltd, Sydney, NSW, 2040. http://acoustics.com.au/media/The_measurement_of_infrasound_and_low_frequency_noise_for_wind_farms_(amended).pdf On infrasound generated by wind farms and its propagation in low-altitude tropospheric waveguides 2015 https://agupubs.onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/2014JD022821 Tuugenitest lähtuvad infraheli impulsslained on perioodilised ja langevad kokku harmoonilist jada järgiva matemaatilise seaduspärasusega. Seda on tõendanud IARO (international accustics reaserch organisation) kõrgresolutsiooniliste infraheli mõõtmistega, mis on avaldatud eelretsenseeritud teaduskirjanduses. https://www.intechopen.com/chapters/85225</p> <p>Ettepanek 1: tuua uues määruses välja müraallikas tuulegeneraator ja määratleda siseruumidesse leviv tuulegeneraatori müra muutuva tasemega müraks. Arvestades tuugenite müraheite impulsilist iseloomu, siis ei ole tänaste andmete põhjal täpselt võimalik öelda millised on nimetatud seadmete tekitatud müra ohutud helirõhu</p>	<p>tingimustes, 2. Tuuleparkide akustilise mõju uurimine: mõõtmine ja modelleerimine ning registripõhine epidemioloogiline terviseriskide uuring) tuuleparkide tervisemõjude (sh müra ja infraheli) teemal, kust tulevad ka võimalikud Eesti teadlaste soovitusel tuuleparke puudutavate normide täiendamiseks ja muutmiseks (sh müra ja infraheli nõuded). Uuringute valmimise järgselt hindame koosmõjus teiste tehtud ettepanekutega üle eraldi nõuete kehtestamise vajaduse ja ka infraheli nõuete täpsustamise vajaduse.</p> <p>Lisa 2 punkt 1.1 sõnastust täpsustatud.</p>

	Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
	<p>tasemed sise või välistingimustes. Siinkohal peab lähtuma ettevaatusprintsibist kui eesmärk on kaitsta Eestis tuugenite müra mõjupiirkonda jäävaid inimesi.</p> <p>G-sageduskorrektsioon.</p> <p>Jääb arusaamatuks, miks soovitatakse uues määruses kasutada infraheli mõõtmismetoodikat (ISO7196), mis summutab alla 10Hz jäävatel sagedustel helirõhu taset mitmeid kordi, mis omakorda pisendab tuugenite poolt tekitatud madalsageduslikke helirõhutasemeid.</p> <p>Meeles tuleb pidada ka seda, et tänapäevased tuugenid oma 160m diameetriga hiidrootorid ei pöörle kiiremini kui 10-11 pööret minutis, mis tähendab seda, et tuugenist tulenev baassagedus, (esimene ja kõige järsem impulss) jääb 0,5Hz juurde. Ja seda siis kui tuugeni rootor pöörleb maksimum pöörete arvu juures. Kui rootori pöörete arv on väiksem, mida ka tihti juhtub, siis on ka tuugeni müraheite baassagedus madalam.</p> <p>Kui nüüd vaadata järgi ISO7196 standardist tabelist 2. milline on sellisel sagedusel mõõdetud helirõhutaseme suhteline tundlikkus, siis sagedusel 0,5Hz on see -63.4dB, mis tähendab seda, et akustilist energiataset või helirõhutaset kuvatakse 63.4dB väiksemana kui see tegelikult keskkonnas on. Selline mõõtemetoodika ei sobi infraheli helirõhutasemete objektiivseks hindamiseks.</p> <p>Ettepanek 2: kasutada uues määruses tuugenite infraheli mõõtmiste ja andmetöötluste korral mitte G-sageduskorrektsiooni vaid Z-sageduskorrektsiooni ja võimalusel jätta ISO7196 mainimine uuest määrusest sootuks välja.</p> <p>Ettepanek 3: infraheli mõõtmiste läbiviimiseks soovitada sagedusresolutsiooniks mitte 1/3 oktaviriba analüüsi vaid suurema sagedusresolutsiooniga oktaviriba analüüsi.</p> <p>Ettepanek 4: tuugenite müramõõtmistel registreeritud infraheli helirõhutasemeid mõõtearuannetes esitada mitte ekvivalentsetena vaid maksimumväärtustena.</p>	

	Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
	<p>Märkus: Lisa 2. punkt 11. Infra- ja ultraheli helirõhutasemete mõõtmisel kasutatakse usaldusväärseid ja reprodutseeritavaid meetodeid. Usaldusväarsust ja reprodutseeritavust eeldatakse, kui mõõtmise metoodika vastab standardile EVS-ISO 7196.</p> <p>Standard ISO7196 puudutab ainult sagedusi vahemikus 1-20Hz ja nende helirõhutasemeid ja ei ole seotud ultraheli sageduste ega helirõhutasemetega. Sellises sõnastuses lisa 2. punkt 11. on eksitav.</p> <p>kert lapimaa</p>	